

# คู่มือ

การให้ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้  
บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระ  
สำหรับชุมชนชนเผ่าพื้นเมือง



# คู่มือ การให้จันทานุมัตที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระ

ISBN 978-974-350-427-3

Copyright © the International Alliance of Indigenous and Tribal Peoples of the Tropical Forest, South East Asia Region and the Indigenous Peoples Foundation for Education and Environment (I.P.F), 2011  
All rights reserved

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ:  
มูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม  
E-mail: [ipf@thai-ips.org](mailto:ipf@thai-ips.org)  
Website: [www.thai-ips.org](http://www.thai-ips.org)

บรรณาธิกรรร่วม: Ann Loreto Tamayo and Minnie Degawan

จัดพิมพ์ซ้ำโดย มูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม (ม.ก.ส), 2561

คณะผู้จัดทำใคร่ขอขอบคุณผู้นำและองค์กรชนเผ่าพื้นเมืองที่มีส่วนในการจัดทำคู่มือเล่มนี้ รวมถึงการสนับสนุนในการจัดพิมพ์ซ้ำจากองค์กร CISU.



# คู่มือ การให้ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระ สำหรับชุมชนชนเผ่าพื้นเมือง

## จัดทำโดย

ภาควิชาของชนเผ่าพื้นเมืองในป่าเขตร้อน ภูมิภาคเอเชีย  
ตะวันออกเฉียงใต้ และ  
มูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม (ม.ก.ส)

สนับสนุนการจัดพิมพ์ซ้ำโดย CISU





## กิตติกรรมประกาศ

ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระ (Free, Prior and Informed Consent หรือที่เรียกสั้นๆ ในภาษาอังกฤษว่าเอฟพีซี (FPIC) นั้นเป็นประเด็นที่มีความสำคัญมากสำหรับชนเผ่าพื้นเมืองที่ต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจและสามารถใช้สิทธินั้นได้ นอกจากนี้ รัฐบาล บริษัทและหน่วยงานอื่นๆ เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการก็จำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องนี้ด้วยเช่นกันเพื่อที่จะได้ไม่ต้องอ้างว่าเรื่องนี้มันเป็นกระบวนการที่ยากและซับซ้อนเกินไป

คู่มือนี้เป็นความพยายามอันหนึ่งที่ภาคีสากลของชนเผ่าพื้นเมืองในป่าเขตร้อน และมูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อมได้ร่วมกันจัดทำขึ้นมาเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเอฟพีซีที่มีความซับซ้อนและมีความสำคัญอันนี้

พวกเราในนามผู้จัดทำใคร่ขอขอบคุณทาง MISEREOR ที่ให้การสนับสนุนในการจัดทำโครงการและทำให้คู่มือนี้เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้พวกเราขอขอบคุณผู้จัดทำกรณีศึกษาคุณเจนิเฟอร์ รูบิส คุณเซอร์ลี เดย์เทค คุณอดัม เอ็มมาราบู คุณอลังคาย มอราเรส คุณโอเนล มาชา ดูเล คุณจอร์จ แอนเดรพ คุณเอสเตบานซิโอ คาสโตร ดิแอส และคุณซางกา ลิมบู สำหรับงานเขียนและงานสังเคราะห์เกี่ยวกับประสบการณ์ที่หลากหลายของการใช้เอฟพีซี (FPIC) พวกเรายังใคร่ขอขอบคุณผู้เข้าร่วมเวทีประชุมในเวทีปฏิบัติการที่เมืองนาโกยาทุกคนที่ช่วยให้มุมมองและแนวคิดเกี่ยวกับตัวเนื้อหาและวิธีการจัดทำคู่มือนี้

คนที่ขาดไม่ได้ที่ต้องขอบคุณมากๆ คือ คุณแม็ก อูฟท์ที่ช่วยให้แนวทางและข้อเสนอแนะในหลายๆ ด้านเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือเล่มนี้ นอกจากนี้พวกเราขอขอบคุณ คุณมุเต ซิมป์ที่ช่วยผลักดันแนวคิดนี้ไปสู่การปฏิบัติการจริงและคุณแอนนิกา โชตเตอร์ด้วย ที่ช่วยต่อยอดและทำให้โครงการนี้มีความคืบหน้ารวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

นอกจากนี้พวกเราขอขอบคุณคุณศักดิ์ดีตา แสนมี ผู้ประสานงานของภาคีสากลชนเผ่าพื้นเมืองในป่าเขตร้อน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คุณภัทร มณีรัตน์และคุณกัญญารัตน์ ภิญญินิชกุล ที่ช่วยในการประสานงาน และคุณ แอน โลเรโทโต ตามาโย ที่ช่วยเหลือในการขัดเกลาและตรวจสอบภาษา ถ้าไม่มีความช่วยเหลือจากบุคคลเหล่านี้ คู่มือเล่มนี้อาจต้องใช้เวลาในการจัดทำยาวนานขึ้น

ท้ายนี้พวกเราขอขอบคุณชุมชนและองค์กรชุมชนทุกพื้นที่ที่ช่วยแบ่งปันประสบการณ์และให้กำลังใจกับเรา พวกเราขออุทิศคู่มือให้กับพวกเขาทุกคน

มินนี่ เดกาวันและ กิตติศักดิ์ รัตนกระจำวงศ์



# สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ .....	3
1 ความเป็นมา .....	7
2 เอฟปีคคืออะไร .....	10
เอฟปีคเป็นการใช้สิทธิ์ในการกำหนดอนาคตตนเอง .....	12
เอฟปีคเป็นสิทธิ์ร่วม .....	13
เอฟปีคเป็นกระบวนการตัดสินใจ.....	14
เอฟปีคเป็นกลไกการป้องกัน .....	15
3 เอฟปีคมาจากไหน? .....	17
กฎจารีตประเพณี .....	17
พันธสัญญาและมาตรฐานระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับชาติ.....	19
กฎหมายในประเทศ .....	23
คำตัดสินของศาล .....	23
หลักการ .....	24
4 เอฟปีคมีอะไรบ้าง? .....	25
องค์ประกอบของเอฟปีค .....	26
5 การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการตัดสินใจ: ชุมชนต้องทำอะไรบ้างเมื่อสิทธิ์ในเอฟปีคถูกละเมิด หรือไม่ได้รับการเคารพ .....	39
6 ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัทและผู้จัดการโครงการ .....	45
7 ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก: เนื้อหาของกลไกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเอฟปีค .....	48
ภาคผนวก ข: ตัวอย่างของกรณีศึกษาเกี่ยวกับเอฟปีค .....	59
ภาคผนวก ค: อ่านเพิ่มเติมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเอฟปีค .....	61

“...การใช้แนวคิดและหลักการของเอฟพีซี (FPIC) ในระดับ  
ท้องถิ่นนั้นยังเป็นประเด็นข้อก้ำกวลสำหรับชุมชนชนเผ่า  
พื้นเมืองจำนวนมาก แม้แต่ในประเทศที่สิทธิชนเผ่าพื้นเมือง  
ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการแล้วก็ตาม เช่น ในฟิลิปปินส์  
คอ스타ริกาและปานามา...”



# 1. ความเป็นมา

คู่มือการให้ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระเล่มนี้เป็นหนังสือที่ทางมูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อมร่วมกับภาคีสากลของชนเผ่าพื้นเมืองในป่าเขตร้อน ภาคตะวันออกเฉียงใต้จัดทำขึ้นมาเพื่อให้ชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน โดยรวบรวมจากประสบการณ์ของชุมชนในประเทศต่างๆ เช่น ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย แทนซาเนีย เนปาล ปานามา สุรินัมและคอสตาริกา

จากกรณีศึกษาที่แต่ละประเทศทำมา เราพบว่าการใช้แนวคิดและหลักการของเอฟพีค (FPIC) ในระดับท้องถิ่นนั้นยังเป็นประเด็นข้อกังวลสำหรับชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองจำนวนมาก แม้แต่ในประเทศที่สิทธิชนเผ่าพื้นเมืองได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการแล้วก็ตาม เช่น ในฟิลิปปินส์ คอสตาริกาและปานามา

ยกตัวอย่าง เช่น ในฟิลิปปินส์ สิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองในเรื่องเอฟพีคนั้นถูกเขียนไว้ในพระราชบัญญัติชนเผ่าพื้นเมือง (Indigenous Peoples Rights Act (IPRA)), รวมทั้งแนวทางสำหรับการจัดทำเอฟพีคเองก็มีการออกระเบียบข้อบังคับมาใช้โดยคณะกรรมการสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองแห่งชาติ (the National Commission on Indigenous Peoples (NCIP)). ซึ่งระบุไว้ชัดเจนว่าโครงการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมืองแร่ การพัฒนาและการใช้ทรัพยากรในเขตที่ดินตามบรรพบุรุษของชนเผ่าพื้นเมืองต้องได้รับฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระจากชุมชนก่อนที่จะมีการดำเนินกิจกรรมใดๆ แต่กระบวนการดังกล่าวเป็นแค่พิธีการที่รัฐบาลและบริษัทต่างๆ ต้องปฏิบัติตามเพื่อขอรับหนังสืออนุญาตสำหรับเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ของชนเผ่าพื้นเมืองเท่านั้น เช่น กรณีของชนเผ่า บากโกโบ-ตาบันวา (Bagobo-Tagbanwa) ที่เมืองดาเวา เดว ซูร์ ซึ่งคัดค้านการก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าพลังน้ำแต่ไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากกระบวนการออกใบอนุญาตนั้นทำให้การก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าพลังน้ำสามารถดำเนินการต่อไปได้

หนังสือรับรองเกี่ยวกับการให้ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระ (เอฟพีค) ที่บริษัทได้รับมานั้นไม่ถูกต้อง เพราะว่ามีคนเพียงไม่กี่คนและคนที่มา



จากเมืองใกล้เคียงที่เห็นชอบด้วยกับโครงการดังกล่าวเท่านั้นที่ได้รับเชิญให้เข้าไปร่วมปรึกษาหารือด้วย นอกจากนี้ในช่วงของการปรึกษาหารือก็ใช้แต่คำพูดทางด้านเทคนิคที่ผู้เข้าร่วมไม่เข้าใจ รวมทั้งลายเซ็นต์ของชาวบ้านเองก็มีรายงานว่าถูกปลอมแปลงขึ้น จึงทำให้เกิดการประท้วงอย่างกว้างขวางโดยชาวบ้านและองค์กรต่างๆ และมีการยื่นเรื่องคัดค้านโครงการดังกล่าว แต่ถึงแม้จะมีการคัดค้านโครงการก็ยังดำเนินการต่อไป

อีกตัวอย่างหนึ่งเป็นของชนเผ่าในประเทศแทนซาเนีย ซึ่งยังไม่ได้รับการยอมรับจากรัฐบาลว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง พวกเขาถูกอพยพออกจากที่ดินและทรัพยากรตามประเพณีโดยปราศจากการชดเชยในเรื่องที่ดินทำกินและการประกอบอาชีพอื่นๆ การอพยพดังกล่าวกระทำโดยรัฐบาลตามนโยบายการพัฒนาที่ชนเผ่าพื้นเมืองไม่ได้มีส่วนร่วมด้วยแต่อย่างใด ชนเผ่าพื้นเมืองที่เลี้ยงสัตว์เร่ร่อนเหล่านี้ต้องสูญเสียที่ดินสำหรับการจัดตั้งเป็นพื้นที่คุ้มครอง การท่องเที่ยว และการเพาะปลูก นอกจากนี้พวกเขายังถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสียหายเนื่องจากการดำเนินตามวิถีชีวิตของพวกเขา

นโยบายต่อต้านกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์กับกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มชาวนา เจ้าหน้าที่พื้นที่คุ้มครอง นักลงทุน ทหารและรัฐบาล เหตุการณ์ยิ่งเลวร้ายลงไปอีกเมื่อเจ้าหน้าที่รัฐที่คอร์รัปชันลงโทษปรับชาวบ้านสูงเกินกว่าที่กำหนดและยึดเอาสัตว์เลี้ยงของชาวบ้านไปเป็นของตัวเอง

จึงเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าการดำเนินงาน หรือ การปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศของรัฐบาลและบริษัทเอกชนนั้นยังห่างไกลจากความเป็นจริงและมีช่องว่างอยู่มาก แนวทางหนึ่งของการแก้ปัญหาดังกล่าวคือ การเสริมสร้างศักยภาพให้กับชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อให้พวกเขามีความรู้ที่จำเป็นและมีความมั่นใจในการแก้ไขปัญหาด้วยตัวของเขาเอง

ดังนั้นพวกเราจึงพยายามที่จะพัฒนาคู่มือเกี่ยวกับการให้ฉันทานุมัติของชุมชนอันนี้ขึ้นมา โดยหวังว่ามันจะช่วยให้ชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองเข้าใจถึงกระบวนการอันซับซ้อนและนำเอาข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของตนเอง เพื่อคุ้มครองและปกป้องสิทธิของตนเองได้

นอกจากนี้ พวกเรายังหวังว่ามันจะช่วยส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการให้ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระในมาตราที่ ๑๐, ๑๑, ๑๙, ๒๔,



๒๙ และ ๓๒

คู่มือนี้จะเน้นการให้ข้อมูลต่างๆ ไปเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานของการให้ฉันทานุมัติ ที่ได้รับการรับรู้บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระ แหล่งที่มา ตัวเนื้อหา คนที่เกี่ยวข้อง และ จะใช้เมื่อไหร่ อย่างไร คู่มือนี้ไม่ถือว่าเป็นเอกสารที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว เพราะยังมีงานที่ต้องศึกษาและพัฒนาต่อไป โดยเฉพาะจากฐานประสบการณ์จริงของชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองในพื้นที่ต่างๆ

## 2. เอฟพีคคืออะไร?



ฉันทานุมัติที่ได้รับ การรับรู้บอกแจ้งล่วงหน้า และเป็นอิสระ (เอฟพีค) คือ การอนุญาต หรือ การเพิกถอนการอนุญาต ซึ่งเป็นสิทธิในการเลือกหรือ การตัดสินใจ มันเป็นสิทธิของ คนทุกคน ที่เกิดจากการ ยอมรับสิทธิในทรัพย์สิน ใน พื้นที่/ทรัพยากรโดยเฉพาะ

ของกลุ่มบุคคล/ชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง และเป็นสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง

เอฟพีค ก่อนที่จะมีการเรียกชื่อดังกล่าว ชาวบ้านหรือชุมชนได้มีการปฏิบัติตาม นานแล้ว เช่น สมาชิกในชุมชนรู้ว่าพวกเขาไม่สามารถเข้าไปในบ้านของสมาชิกคนอื่นใด คนหนึ่งได้ถ้าไม่ได้รับการเชิญ หรือ ไม่มีใครเข้าไปในสวนของอีกคนหนึ่งและเก็บเอา สิ่งที่เขาต้องการโดยไม่มี การขออนุญาตจากเจ้าของก่อน ในทุกสังคมรวมทั้งสังคมของ ชนเผ่าพื้นเมืองและที่ไม่ใช่ชนเผ่าพื้นเมืองต่างให้การยอมรับและปฏิบัติตามสิ่งเหล่านี้ใน ฐานะเป็นกฎเกณฑ์พื้นฐานที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันกลมเกลียวในสังคม กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ออกมาและมีการปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันทำให้แนวคิดและความเชื่อนี้ธำรง อยู่ได้

กระบวนการให้ฉันทานุมัติ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละวัฒนธรรม คือ กระบวนการตัดสินใจ ในแต่ละสังคมต่างก็มีกลไกของตัวเองในการบรรลุถึงข้อตกลงใน ประเด็นที่มีผลกระทบต่อชุมชนของเขา กระบวนการตัดสินใจจึงมีความแตกต่างกันไป จากชุมชนหนึ่งกับอีกชุมชนหนึ่ง และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจก็ขึ้นอยู่กับ

ความหนักเบาของผลกระทบที่มีต่อชุมชน ระยะเวลาและสถานที่ในการตัดสินใจก็มีความแตกต่างกัน แต่มีสิ่งที่มีความเหมือนกันคือ พื้นฐานของกระบวนการดังกล่าวนั้นเป็นการยอมรับสิทธิในความเป็นเจ้าของ ซึ่งสังเกตุง่าย ๆ คือ คงไม่มีใครเข้าไปขออนุญาต ถ้าหากผู้นั้นไม่ยอมรับว่าทรัพยากรนั้นมีเจ้าของถือครองอยู่ หรือ เป็นคนที่มีสิทธิในการให้ฉันทานุมัติดังกล่าว

ในชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองของเรา กระบวนการตัดสินใจตามประเพณีบ่อยครั้งจะอยู่ในรูปแบบของ “ฉันทานุมัติ” โดยสมาชิกของชุมชนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งมีอยู่หลายวิธี (ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ) และชุมชนจะเป็นผู้ปฏิบัติตามการตัดสินใจนั้น

ระบบการปกครองตามประเพณีของเราได้กำหนดวิธีในการค้นหาและหลอมรวมความคิดเห็นของคนที่แตกต่างกันเพื่อให้การตัดสินใจเป็นของทั้งชุมชน แนวทางการรวบรวมความคิดเห็นของคนกลุ่มต่างๆในชุมชนก็มีหลายหลากวิธีที่แตกต่างกันและไม่จำเป็นต้องเป็นแบบทางการเสมอไป

ดังนั้นเอพีซีจึงไม่ใช่เป็นสิทธิอันใหม่ หรือ แนวคิดใหม่ มันเป็นสิ่งที่มีการปฏิบัติและใช้กันมาอย่างต่อเนื่องโดยอยู่ในรูปแบบต่างๆ

อย่างไรก็ตามจากประวัติศาสตร์การต่อสู้อันยาวนานและต่อเนื่องเพื่อให้สิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองได้รับการยอมรับ ทำให้ชนเผ่าพื้นเมืองสามารถผลักดันให้สิทธิในการให้ฉันทานุมัติ (เอพีซี) เป็นสิทธิร่วมเฉพาะอันหนึ่งของชนเผ่าพื้นเมือง

ประวัติศาสตร์ของเราในฐานะเป็นชนเผ่าพื้นเมือง คือ ประวัติศาสตร์ของการถูกบังคับออกจากพื้นที่และการถูกขับไล่ เพื่อที่บุคคลภายนอกจะได้เข้ามาและนำเอาทรัพยากรที่อยู่ในที่ดินของเราไปโดยปราศจากฉันทานุมัติของเรา การต่อสู้ของเราหลายครั้งเป็นการกระทำเพื่อปกป้องที่ดินและวัฒนธรรมของเรา เป็นการตอบโต้บุคคลที่ไม่เคารพกฎเกณฑ์พื้นฐานและไม่ขอฉันทานุมัติจากพวกเราก่อน

เพื่อให้การกระทำของบุคคลที่ต้องการดักตวงผลประโยชน์จากภายนอกมีความชอบธรรม พวกเขาพยายามทำให้บุคคลอื่นเชื่อว่าชนเผ่าพื้นเมืองไม่มีสิทธิเหนือทรัพยากรเหล่านี้ ชนเผ่าพื้นเมืองไม่มีตัวตน และไม่เคยเป็นเจ้าของทรัพยากรเหล่านี้ โดยได้ออกกฎหมายและบังคับใช้เพื่อสนับสนุนความเชื่อนี้ และเพื่อสร้างความชอบธรรมในการดักตวงผลประโยชน์จากทรัพยากรของชนเผ่าพื้นเมืองต่อไป

การแย่งชิงเอาทรัพยากรของชนเผ่าพื้นเมืองไป ทั้งโดยหน่วยงานรัฐและหน่วยงานที่ไม่ใช่ภาครัฐ ทำให้ชนเผ่าพื้นเมืองต้องร่วมมือและเคลื่อนไหวในระดับนานาชาติเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้

เป็นเวลาหลายปีมาแล้วที่พวกเราชนเผ่าพื้นเมือง ได้เคลื่อนไหวเพื่อปกป้องที่ดินและทรัพยากรในชุมชนของเรา แต่ปัญหาและภัยคุกคามกลับมีเพิ่มมากขึ้น พวกเราจึงรวมตัวกันในระดับสากลเพื่อพัฒนาและจัดทำมาตรฐานร่วมสำหรับการยอมรับสิทธิของเราในฐานะที่เป็นกลุ่มคนที่มีลักษณะเฉพาะ การเคลื่อนไหวนี้ดำเนินไปเพื่อต้องการแสวงหาการยอมรับสิทธิขั้นพื้นฐานของชนเผ่าพื้นเมือง รวมทั้งสิทธิในการให้ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระของเรา

## เอฟพีค (FPIC) คือ การใช้สิทธิในการกำหนดอนาคตตนเอง

การยอมรับเอฟพีคในฐานะเป็นสิทธิอันหนึ่งของชนเผ่าพื้นเมืองนั้นมาจากการยอมรับว่าชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิในการกำหนดอนาคตตนเอง ซึ่งหมายถึงสิทธิในการตัดสินใจอย่างอิสระว่าทรัพยากรที่เรามีเราจะใช้อย่างไร เป็นการยอมรับว่าทรัพยากรเหล่านี้คือทรัพย์สินของเราที่เป็นชนเผ่าพื้นเมือง

การกำหนดอนาคตตนเอง คือ สิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนิน





ชีวิตของเรา เช่น การปกครองตนเอง การเคารพบูชา การแต่งตั้ง การพูดจา ฯลฯ ชุมชนจะเป็นคนกำหนดชีวิตในทุกแง่ ไม่ใช่กำหนดจากบุคคลอื่น สิทธิในการกำหนดอนาคตตนเองเกิดจากการดูแลและครอบครองที่ดินและทรัพยากรของกลุ่มคน ถ้าไม่มีการครอบครองคนกลุ่มนี้ก็ไม่สามารถที่จะตัดสินใจได้ด้วยตัวเองอย่างแท้จริง เพราะคนอื่นจะเป็นคนตัดสินใจแทนพวกเขา

เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าชนเผ่าพื้นเมืองซึ่งมีความสัมพันธ์กับที่ดินและทรัพยากรมีสิทธิในการกำหนดอนาคตตนเอง เมื่อบรรพบุรุษของเราตัดสินใจตั้งหมู่บ้าน พวกเขาได้พัฒนา จัดการและทำนุบำรุงสิ่งเหล่านี้ พวกเขาใช้สิทธิในการกำหนดอนาคตตนเอง แต่สิ่งเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงไปหลังจากการเข้ามาของผู้ล่าอาณานิคม

สิทธิในการกำหนดอนาคตตนเองเป็นสิทธิที่ติดตัวมาของแต่ละคน ไม่ใช่สิทธิที่ให้โดยรัฐ หรือสหประชาชาติ หรือโดยปัญญา และอนุสัญญา แต่สิทธินี้ได้รับการยอมรับโดยกลไกต่างๆ หลายอย่าง มันเป็นสิทธิที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น การตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรในเขตแดนของเราว่า เราจะใช้ทรัพยากรนั้นอย่างไร ชนเผ่าพื้นเมืองหลายกลุ่มไม่มีกฎหมายหรือระบบการบริหารจัดการที่เป็นตัวเขียนลายลักษณ์อักษร แต่สิ่งเหล่านี้ดำรงอยู่และมีการนำไปปฏิบัติในระดับต่างๆ และมีรูปแบบที่แตกต่างกันไป สิ่งที่สำคัญคือว่า ชุมชนมีความเข้มแข็งแค่ไหนในการที่จะยืนหยัดถึงสิทธิในการครอบครองที่ดินและทรัพยากรของตนเอง

## เอฟพีค (FPIC) คือ สิทธิส่วนรวม

สิทธิในการให้ฉันทานุมัติของชนเผ่าพื้นเมืองเป็นสิทธิส่วนรวม หมายถึงเป็นสิทธิของทั้งชุมชนไม่ใช่เป็นของรายบุคคล ทั้งนี้เพราะชนเผ่าพื้นเมืองอยู่แบบองค์รวม เช่น อัตลักษณ์ของเขาจะเชื่อมโยงกับชุมชนของเขา ดังนั้นเมื่อไหร่ที่มีการอ้างและใช้สิทธิในเอฟพีคมันจะต้องเกี่ยวข้องกับคนไม่ใช่แค่หนึ่งหรือสองคนเท่านั้นแต่เป็นสมาชิกทั้งหมดในชุมชน ถึงแม้ว่าจะมีการยอมรับถึงบทบาทของผู้นำแต่ละคนว่าสามารถเล่นบทบาทอะไรได้บ้างในสังคม แต่เอฟพีคไม่ได้มีความหมายแค่การยอมรับการตัดสินใจของผู้นำเท่านั้นแต่เป็นการตัดสินใจของชุมชนทั้งหมด

เอฟปิกถือเป็นกระบวนการอันหนึ่ง ลักษณะดังกล่าวเอฟปิกต้องกระทำโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทุกคนมากกว่าทำเป็นรายบุคคล

ปัจจุบันมีกลุ่มต่างๆอ้างสิทธิในเอฟปิก ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า เอฟปิก มีการปฏิบัติอยู่ในทุกสังคม เป็นส่วนหนึ่งของธรรมาภิบาลที่ดี ดังนั้นจึงไม่ผิดที่กลุ่มอื่นๆ ในสังคมจะอ้างสิทธิในเอฟปิกได้ แต่ควรอธิบายและชี้ให้เห็นถึงที่มาของคำ กระบวนการและสิทธิของเอฟปิกนี้ว่ามาได้อย่างไร

## เอฟปิก ในฐานะเป็นกระบวนการตัดสินใจ

การใช้สิทธิในเอฟปิกเป็นกระบวนการอันหนึ่ง ซึ่งไม่ได้มีกฎเกณฑ์ในการใช้ อยู่แค่อย่างเดียวนั้น เนื่องจากแต่ละชุมชนก็จะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ชุมชนจะเป็นคนกำหนดกระบวนการในการตัดสินใจ รวมทั้งเวลาและสถานที่ในการตัดสินใจดังกล่าวเอง

ชุมชนตามประเพณีบ่อยครั้งที่การตัดสินใจจะออกมาในรูปแบบลักษณะของการให้ “ฉันทานุมัติ” ซึ่งหมายความว่าสมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชนมีความเห็นชอบด้วย แต่ไม่ได้หมายความว่าโดยอัตโนมัติว่าการตัดสินใจนั้นสมาชิกทุกคนในชุมชนต้องเห็นชอบด้วย บ่อยครั้งที่สมาชิกในชุมชนมีความเห็นไม่ตรงกัน ไม่มีชุมชนไหนที่สมาชิกเห็นพ้องไปด้วยกัน ทั้งหมดในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง การมีคนไม่เห็นด้วยนั้นถือเป็นเรื่องปกติ และการแก้ปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวก็ถือว่าการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ตัวอย่างเช่น เมื่อมีครอบครัวหนึ่งได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการตัดสินใจของชุมชน แน่แน่นอนว่าต้องมีคนที่ไม่เห็นด้วย แต่การแก้ปัญหาโดยที่ไม่ทำให้ชุมชนต้องแตกหักจะเป็นตัวชี้วัดถึงศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการตนเอง

เอฟปิกต้องไม่ถูกนำไปใช้ในความหมายความที่ว่าเมื่อมีการดำเนินการอย่างเหมาะสมแล้ว มันหมายถึงการที่ชุมชนยอมรับร่วมกันโดยอัตโนมัติ เอฟปิกเป็นกระบวนการที่ช่วยให้มีการแสดงออกของความคิดเห็นที่หลากหลายและช่วยแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชนด้วย

นอกจากนี้เอฟปิกต้องไม่ถูกนำไปใช้ในความหมายความที่ว่า เมื่อมีการปฏิบัติตามกระบวนการของเอฟปิกแล้วกระบวนการทุกอย่างจะจบลง ทั้งนี้เพราะผลของ

กิจกรรมยังมีอยู่ ดังนั้นกระบวนการเอฟปีคจึงยังต้องมิตต่อไป ชุมชนยังสามารถคุยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงการได้ต่อไปและก็มีความเป็นไปได้ว่าจุดยืนของชุมชนอาจจะเปลี่ยนแปลงไปก็ได้

เอฟปีคไม่ใช่เป็นกระบวนการแค่ขั้นตอนเดียวที่ซึ่งเมื่อมีการตัดสินใจแล้วกระบวนการจะยุติลงไป สำหรับชนเผ่าพื้นเมืองแล้วการสิ้นสุดลงของกระบวนการเอฟปีค คือ การเสริมสร้างศักยภาพให้กับชุมชน คือ ทำให้คนได้รับการพัฒนาศักยภาพให้สามารถตัดสินใจ ปฏิบัติการตามการตัดสินใจและสามารถที่จะแก้ไขการตัดสินใจนั้นได้เมื่อมีความจำเป็น

## เอฟปีค เป็นกลไกการป้องกัน

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่ากระบวนการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องให้มีการยอมรับสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่สิทธิของพวกเขาถูกเพิกเฉย การเรียกร้องสิทธิในเอฟปีคจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการปกป้องที่ดินและทรัพยากรของชนเผ่าพื้นเมือง

ในการเรียกร้องให้มีการยอมรับสิทธิของเราในเอฟปีคนั้นเป็นการยืนยันถึงสิทธิของเราที่มีอยู่ก่อนแล้วในเรื่องที่ดินและทรัพยากร ที่พวกเราเป็นเจ้าของและดูแลอยู่ ถ้ามีการจัดทำเอฟปีคก่อนที่กิจกรรมหรือโครงการใดๆ ที่จะเข้ามาดำเนินการและอาจจะมีผลกระทบต่อชุมชน จะช่วยให้พวกเราสามารถคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของเราได้นอกจากนั้นยังช่วยให้พวกเราได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมดังกล่าวด้วย การยอมรับสิทธิในเอฟปีคหมายถึงการยอมรับว่าพวกเราชนเผ่าพื้นเมืองคือเจ้าของที่มีสิทธิอย่างแท้จริงในทรัพยากรและที่ดินของเรา

ในทางปฏิบัติเอฟปีคหมายถึงสิทธิของชุมชนในการยับยั้งไม่ให้แผนงานของรัฐหรือของบริษัทเอกชนดำเนินการต่อไปได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ถ้าชุมชนปฏิเสธไม่เอากิจกรรมนั้น เช่น การสร้างเขื่อนในพื้นที่ของเรา รัฐต้องยุติการดำเนินงานโครงการดังกล่าว การเข้าสู่กระบวนการของเอฟปีคไม่ใช่แค่การบรรลุถึงแค่การตัดสินใจเท่านั้น (ไม่ว่าจะมีการให้ฉันทานุมัติหรือไม่ให้ก็ตาม) สิ่งที่สำคัญมากกว่านั้นคือ เป็นการจำแนกความสัมพันธ์กับกลุ่มคนที่ต้องการเข้ามาทำข้อตกลงกับพวกเรา ขบวนการเอฟปีคจึงไม่ใช่แค่กระบวนการตัดสินใจเท่านั้นแต่เป็นวิธีการที่ชนเผ่าพื้นเมืองใช้ปกป้องสิทธิในทรัพย์สินของพวกเขา

**“การยอมรับสิทธิในเอฟปีคหมายถึงการยอมรับว่าพวกเรา  
ชนเผ่าพื้นเมืองคือเจ้าของที่มีสิทธิอย่างแท้จริงในทรัพยากร  
และที่ดินของเรา”**



## 3. เอฟพีคมาจากไหน

ตามที่เราได้เห็นจากบทก่อนหน้านี้ว่า เอฟพีคมีหลายลักษณะและมองได้หลายแง่มุม ในบทนี้เราจะมาพูดถึงเหตุผลต่างๆ ว่าทำไมสิทธิในเอฟพีคนี้ถึงได้รับการยอมรับเป็นอย่างดี

### กฎหมายและกฎจารีตประเพณี

พวกเราที่เป็นชนเผ่าพื้นเมืองมีระบบการบริหารจัดการของเราเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง พวกเรามีแนวทางและโครงสร้างของเราเองในการตัดสินใจ การเลือกผู้นำ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การวางแผนสำหรับอนาคต การให้หรือรับข้อมูล การถามหรือให้ความคิดเห็น การคัดค้าน การพิจารณาและชั่งน้ำหนักของผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันของเราเอง นอกจากนี้พวกเรายังมีระบบกฎหมายของเราเองในการตัดสินใจ การลงโทษบุคคลที่กระทำความผิด การที่จะรู้ว่าใครเป็นผู้ที่มีสิทธิในชุมชน เช่น สิทธิในที่ดินของครอบครัวหรือมรดก

องค์ประกอบหลักในระบบการบริหารจัดการและกฎหมายของเราคือว่า การตัดสินใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเรารู้ว่าคน บุคคล หรือกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจดังกล่าวอนุญาตให้กิจกรรมดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นได้หรือไม่ หรือ ถ้าต้องการทำกิจกรรมบางอย่างและรู้ว่าสิ่งนั้นเป็นของพวกเรา เป็นทรัพย์สินของเรา หรือเป็นสิ่งที่พวกเราดูแลอยู่ ก็ควรจะมาขออนุญาตจากพวกเราก่อน ถ้ารู้ว่าคนหรือกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบนั้นไม่เห็นด้วยก็ไม่ควรที่จะเข้าไปทำกิจกรรมดังกล่าว (นอกจากว่าพวกเรายินดีที่จะยอมรับความเสี่ยงของการเกิดความขัดแย้ง)

มีตัวอย่างหลายอันที่สามารถพบเห็นได้จากชุมชนของคุณเอง เช่น คุณจะไม่ทำกินในพื้นที่ที่คุณรู้ว่ามิใช่เจ้าของอยู่แล้วโดยที่ไม่ได้รับอนุญาต ผู้นำในชุมชนของคุณต้อง



ขออนุญาตจากชุมชนก่อนที่จะตกลงให้โรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาดำเนินการในพื้นที่ของชุมชน คุณจะไม่ทำกิจกรรมอะไรในเขตต้นน้ำ ถ้าคุณรู้ว่ากิจกรรมนั้นมันจะส่งผลกระทบต่อเชิงลบบต่อชุมชนที่อยู่ท้ายน้ำ ถ้าต้องการเก็บพืชสมุนไพรในพื้นที่ที่คุณรู้ว่าผู้อื่นใช้อยู่ คุณก็ต้องขออนุญาตจากเขาก่อน การแต่งงานเองก็ต้องขออนุญาตจากพ่อแม่หรืออาจต้องได้รับความยินยอมจากสมาชิกในครอบครัวทั้งหมดก็ได้

กฎเกณฑ์บางอย่างบ่อยครั้งไม่มีการจดบันทึกเอาไว้แต่มีความศักดิ์สิทธิ์และสมาชิกในชุมชนต้องยึดถือปฏิบัติ เป็นกฎหมายและกฎจารีตประเพณีที่ปฏิบัติมายาวนานเป็นที่เคารพและปฏิบัติโดยทั่วไปถึงแม้ว่าจะไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม ถ้าไม่มีการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เหล่านี้อาจนำไปสู่การเกิดความขัดแย้งได้

การให้ฉันทานุมัติเป็นสิ่งที่พวกเราได้ปฏิบัติกันมานานมาแล้ว มันเป็นส่วนหนึ่งของจารีตและกฎหมายตามประเพณีของเรา การขอฉันทานุมัติเป็นสิ่งที่เกิดมาจากวัฒนธรรมและระบบที่พวกเราปฏิบัติกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เพียงแต่ปัจจุบันได้ชื่อเรียกใหม่เท่านั้นเอง นั่นคือ เอฟปีค

กลุ่มที่ไม่ใช่ชนเผ่าพื้นเมืองก็รับรู้เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของการให้ฉันทานุมัติที่มีการรับรู้บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระเหมือนกัน มันเป็นสิทธิมนุษยชนสากล และทุกคนก็มีสิทธิมนุษยชนเหมือนกัน สิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองก็เป็นสิทธิมนุษยชน

เอฟปีคเป็นที่เข้าใจและใช้เคารพถึงบรรพบุรุษและค่านิยมร่วมของเรา เคารพถึงวิถีการดำรงชีวิต อัตลักษณ์ วัฒนธรรมร่วมของเรา เอฟปีคเป็นสิทธิมนุษยชนของประชาชนในการให้ฉันทานุมัติต่อประเด็นที่มีผลกระทบต่อพวกเขา เอฟปีคหมายรวมถึงการรับข้อมูลข่าวสารในรูปแบบที่พวกเราสามารถเข้าใจได้ เพื่อที่จะได้ใช้ในการตัดสินใจในแนวทางที่เหมาะสม ฯลฯ

คนส่วนใหญ่รู้จักแค่สิทธิที่เป็นปัจเจกเท่านั้น เช่น การยินยอมในการให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วยต้องลงนามในข้อตกลงเพื่อรับความเสี่ยงในการผ่าตัดหรือการใช้ยาทดลอง หรือการที่รัฐบาลต้องขออนุญาตจากเจ้าของที่ดินในการสร้างทางหลวงในที่ดินของเขา หรือการที่เทศบาลจัดทำประชามติเพื่อสร้างสนามบินแห่งใหม่ แนวคิดของเอฟปีคจึงไม่ใช่สิ่งที่แปลกใหม่ แต่เป็นสิ่งที่มาจากกฎจารีตประเพณีโดยทั่วไป

สิ่งที่พวกเราเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธิในเอฟปีคนั้น สำหรับพวกเราหมายถึง สิทธิองค์รวม สิทธิในฐานะเป็นประชาชน ในฐานะเป็นชนเผ่าพื้นเมืองที่มีสิทธิในการกำหนด

อนาคตตนเอง สิทธิในการตัดสินใจบริหารจัดการตนเองได้อย่างอิสระ มีอธิปไตยเหนือที่ดินและทรัพยากรของเราซึ่งไม่ใช่เป็นของปัจเจกชน พวกเราได้อุตสาหะอย่างยากลำบากเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเรียกร้องอันนี้ โดยมีการรณรงค์ การลှอบบี้และใช้กระบวนการทางกฎหมาย ในบางประเทศมีการเดินขบวนประท้วงและอาจมีการปะทะกันบ้าง ในกรณีนี้สิทธิในการให้ฉันทานุมัติของเราไม่ได้รับการยอมรับ ซึ่งเราจะอธิบายในหัวข้อต่อไปเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศที่รับรองสิทธิองค์รวมของพวกเราในประเด็นเกี่ยวกับเอพียค



## พันธสัญญาและมาตรฐานระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับชาติ

สิทธิในเอพียคของชนเผ่าพื้นเมืองได้รับการรับรองอย่างชัดเจนในกฎหมายระหว่างประเทศหลายอัน ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่พวกเราได้รณรงค์จนกระทั่งประชาคมโลกให้การยอมรับสิทธิอันนี้ของเราซึ่งเป็นสิทธิองค์รวม ในฐานะที่เป็นชนเผ่าพื้นเมือง รัฐบาลได้ยอมรับสิทธิของเราไว้ในปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งรวมทั้งสิทธิของเราในการให้เอพียคด้วย พวกเราเป็นประชาชาติไม่ใช่คนแค่มิ่กคนที่มารวมตัวกันเท่านั้น พวกเรามีสิทธิในฐานะที่เป็นประชาชาติ รวมทั้งสิทธิใน



การกำหนดอนาคตตนเอง สิทธิในการจัดลำดับความสำคัญและแผนงานของเรา สิทธิในเขตแดนตามบรรพบุรุษและทรัพยากร และสิทธิในการบริหารจัดการตนเอง นอกจากนี้พวกเรายังมีสิทธิในการที่จะ “รับ” หรือ “ปฏิเสธ” ต่อแผนงานหรือโครงการของคนอื่นได้ ซึ่งรวมไปถึงสิทธิในการแก้ไขข้อเสนอมือเพื่อให้ข้อเสนอ

นั้นสอดคล้องกับความต้องการและความปรารถนาของพวกเขา

อีกเหตุผลหนึ่งที่ว่าทำไมสิทธิในเอฟปีคของเราได้รับการยอมรับ เป็นเพราะว่าทุกคนรับรู้ถึงความไม่เป็นธรรมและผลกระทบร้ายแรงที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการทำโครงการและแผนงานโดยไม่ขอฉันทานุมัติจากเราก่อนและมีผลกระทบต่อคนของเรา ซึ่งมียุหลายตัวอย่าง ทั้งโครงการของรัฐบาล บริษัทข้ามชาติ บริษัทในประเทศ ธนาคาร และสถาบันการเงินระหว่างประเทศ รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมที่บ่อยครั้งได้ละเมิดสิทธิของเราในด้านการดำรงอยู่อย่างมีอัตลักษณ์และมีเสรีภาพ และด้านทรัพย์สิน เป็นต้น ดังนั้น ก่อนที่โครงการหรือแผนงานที่มีผลกระทบต่อพวกเราจะเริ่มดำเนินการ หรือก่อนที่จะมีการออกแบบ ต้องแน่ใจว่ามีการขอฉันทานุมัติจากพวกเราก่อน สิ่งเหล่านี้จะเป็นแนวทางในการช่วยป้องกันการเอาเปรียบ รวมทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วย

ในที่นี่จะขอกล่าวถึงเครื่องมือหรือกลไกกฎหมายระหว่างประเทศที่สำคัญบางตัว ซึ่งยอมรับสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองในด้านเอฟปีค รายชื่อกลไกเหล่านี้ยังไม่สมบูรณ์ ยังมีอีกหลายตัวซึ่งไม่ได้กล่าวถึงในที่นี่ เครื่องมือและกลไกที่พูดถึงสิทธิในเอฟปีค ตัวอย่างเช่น

- ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง 2550
- อนุสัญญาฉบับที่ 169 ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ พ.ศ.2532
- คณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ  
ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพันธสัญญาของรัฐบาล

- คณะกรรมการสิทธิการสหประชาชาติว่าด้วยเศรษฐกิจสังคม และสิทธิทางวัฒนธรรม
  - อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ปี พ.ศ. 2535 มีมติการประชุมของประเทศภาคีสมาชิกหลายอย่างที่พูดถึงเอฟปีค
  - สถาบันระหว่างประเทศ เช่น ธนาคาร แหล่งทุน แหล่งองค์กรเงินทุนประเทศที่ให้ทุนและองค์กรในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่พูดถึงเอฟปีคในมติและแนวทางการดำเนินงานของเขารวมถึงสหภาพยุโรป ประชาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ธนาคารโลก ธนาคารพัฒนาเอเชีย ธนาคารพัฒนาระหว่างอเมริกาและองค์กรชำนาญการพิเศษสหประชาชาติหลายหน่วยงาน
  - กรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างอเมริกา
  - คณะกรรมการสิทธิการสากลว่าด้วยเชื้อน
- (รายละเอียดของเนื้อหาของกลไกเหล่านี้อยู่ในภาคผนวกที่ 1)



นอกจากนี้ยังมีมติของอนุสัญญา สันติสัญญาและองค์การระหว่างประเทศในการประชุมภาคีสมาชิกที่ระบุว่าเอฟปีคต้องได้รับก่อนที่กิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อชนเผ่าพื้นเมืองจะมีการดำเนินการ

นอกจากกลไกและเครื่องมือระหว่างประเทศเหล่านี้ การเคารพลีทริในเอฟปีคยังมาจากคำพิพากษาของศาลและมติของศาลในระดับภูมิภาคหลายอย่าง เช่น ศาลสิทธิมนุษยชนระหว่างอเมริกาและศาลสิทธิมนุษยชนแอฟริกัน ข้อเท็จจริงคือว่าศาลระหว่างประเทศเหล่านี้ได้รับรองและบังคับให้รัฐบาลต้องให้ความเคารพต่อสิทธิในเอฟปีคซึ่งถือว่ามีผลสำคัญเป็นอย่างมากเพราะเราสามารถเข้าหากฎหมายเหล่านี้ได้ถ้าหากรัฐบาลในประเทศไม่เคารพต่อสิทธิของเราในเรื่องนี้ในระดับประเทศ

มีหลายประเทศที่กฎหมายของชาติยอมรับสิทธิในเอฟปีคของชนเผ่าพื้นเมือง เช่น ในฟิลิปปินส์และโบลิเวีย ประเทศเหล่านี้มีข้อผูกพันตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ต้องเคารพลีทริในเอฟปีค รวมไปถึงปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ 169 คำตัดสินของศาลสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

นอกจากนี้องค์กรพหุภาคีหรือองค์การระหว่างประเทศเองก็ได้จัดทำแนวทางและนโยบายที่พูดถึงภาระหน้าที่ที่ต้องขอฉันทานุมัติจากชนพื้นเมืองที่ได้รับผลกระทบก่อนที่เขาจะให้เงินหรือให้การสนับสนุนในแผนงานหรือโครงการของประเทศนั้น องค์กรเหล่านี้ คือ หน่วยงานสหประชาชาติ สถาบันการเงินระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลก และธนาคารพัฒนาต่างๆ รวมทั้งหน่วยงานพัฒนาของประเทศที่ให้เงินทุนสนับสนุนต่าง ๆ

นอกจากนี้ยังมีงานสิ่งพิมพ์ด้านวิชาการจำนวนมากขึ้นที่เน้นถึงความสำคัญและกระบวนการเคารพลีทริในเอฟปีคของชนเผ่าพื้นเมืองที่เขียนโดยนักกิจกรรมหลายกลุ่ม เช่น หน่วยงานสหประชาชาติ ธนาคารพัฒนาต่าง ๆ องค์กรพหุภาคีและระหว่างประเทศ องค์กรข้ามชาติ หน่วยงานพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศและองค์กรชนเผ่าพื้นเมือง



## กฎหมายในประเทศ

นอกจากกฎหมายระหว่างประเทศ ข้อตกลงและแนวทางอื่น ๆ แล้ว แนวคิดและหลักการของการให้ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระได้มีการหลอมรวมเข้าไปในกฎหมายระดับชาติหลายอย่าง ซึ่งไม่ได้เรียกว่าเอพิกเสมอไป บางครั้งกฎหมายในระดับชาติพูดถึงแค่ “การปรึกษาหารือ” เท่านั้น ไม่ใช่ฉันทานุมัติเพราะว่านักกฎหมายยอมรับสิทธิในการปรึกษาหารือแต่ไม่ใช่สิทธิในการให้ฉันทานุมัติ กฎหมายบางตัวพูดถึง “การมีส่วนร่วม” ของชนเผ่าพื้นเมืองในกระบวนการตัดสินใจ หรือสิทธิที่จะได้รับการรับฟัง และมีอีกหลายฉบับที่ไม่ได้พูดถึงสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองเลยทั้งสิทธิในการให้ฉันทานุมัติหรือการปรึกษาหารือ ในบางกรณีกฎหมายระดับชาติยอมรับสิทธิในการที่จะได้รับการปรึกษาหารือหรือการมีส่วนร่วมทุกอย่างไปแต่ไม่ได้ระบุเฉพาะเจาะจงว่าสำหรับชนเผ่าพื้นเมือง ยกตัวอย่างเช่น กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีหรือ การมีส่วนร่วมของพลเมือง หรือการกระจายอำนาจ

ดังนั้นพวกเราต้องมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เอพิกถูกรวมเข้าไปในกฎหมายของชาติ โดยเฉพาะสิทธิของคร่อมของชนเผ่าพื้นเมืองไว้เป็นการเฉพาะ ถ้าสิทธินี้ไม่ได้รับการยอมรับพวกเรา ก็ยังมีความเสี่ยงที่จะถูกละเมิดสิทธิและได้รับผลกระทบด้านลบจากมติที่มีการตัดสินใจจากข้างบนลงล่างโดยปราศจากการมีส่วนร่วมของพวกเรา

## คำพิพากษาของศาล (Jurisprudence)

การยอมรับสิทธิในเอพิกของชนเผ่าพื้นเมืองส่วนหนึ่งมาจากกระบวนการยุติธรรมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือมาจากคดีในศาล ซึ่งมีกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่ศาลหรือผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายได้ตัดสินให้ชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิในการใช้เอพิก ถ้าองค์กรด้านกฎหมายระดับสูงระหว่างประเทศยอมรับถึงสิทธินี้และได้ตัดสินให้รัฐบาลประเทศนั้นๆ ต้องปฏิบัติตามแล้ว หมายความว่ากฎหมายระหว่างประเทศยอมรับสิทธินี้เป็นอย่างดี ก็จะไม่มีการกลับปฏิเสธรว่าสิทธินี้ไม่มีอยู่จริง คำตัดสินหรือข้อสรุปหลายอย่างที่กระทำโดยคณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยการขจัดกาเลือกปฏิบัติทางเชื้อ



ชาติ คณะกรรมการสิทธิการสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งปัจจุบันเป็นคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนและคณะกรรมการสิทธิระหว่างอเมริกาและศาลระหว่างอเมริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนคือ ถ้ากฎหมายในระดับประเทศไม่ยอมรับสิทธิในเอพีคของเราเราอาจหาความยุติธรรมจากองค์กรระหว่างประเทศเหล่านี้ได้

## หลักการ ปรัชญาและความเชื่อ (Doctrine)

แหล่งที่สนับสนุนเรื่องความมียุของเอพีคว่าเป็นสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองอีกแหล่งหนึ่ง คือ ปรัชญา ความเชื่อ ส่วนใหญ่เป็นงานเขียนของผู้เชี่ยวชาญ (ด้านกฎหมายและด้านอื่น ๆ ) เช่น หนังสือ บทความวิชาการ สิ่งพิมพ์วิจัย เป็นต้น ถ้ามีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ (หรือความมีตัวตน) ของสิทธินี้เราสามารถค้นหาข้อมูลพื้นฐานเพื่อดูว่ามีงานเขียนอะไรบ้างเกี่ยวกับหัวข้อนี้ ถ้ามีงานเขียนหลายชิ้นที่สนับสนุนความคิดดังกล่าวก็จะทำให้เกิดการยอมรับและเคารพสิทธิในเอพีคได้

โดยสรุป สิทธิการให้ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระเป็นสิทธิที่ได้รับการยอมรับอย่างดีซึ่งพวกเราต้องปกป้องและเรียกร้องให้มีการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มที่ ถึงแม้ว่ารัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ต้องการที่จะปฏิบัติตามก็ตาม

## 4. เอฟพีคมีอะไรบ้าง?

ในบทนี้เราจะมาพูดถึงเกี่ยวกับเอฟพีคว่ามันหมายถึงอะไร กระบวนการขอเอฟพีคควรมีอะไรบ้าง ซึ่งในทางปฏิบัติมันอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นเหมือนอย่างนี้ ดังนั้นชุมชนของเราควรเผื่อตัวอย่างระมัดระวังเพื่อให้ขั้นตอนและองค์ประกอบแต่ละอย่างของเอฟพีคสามารถบรรลุไปได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สิ่งที่สำคัญและควรสังเกตไว้คือการขอเอฟพีคนั้นไม่ได้หมายความว่าแค่การขออนุญาตจากชุมชนเท่านั้น มีหลายหน่วยงานทั้งของรัฐบาล องค์กรเอกชน สถาบันวิชาการและบริษัทต่างๆ คิดว่าการขอเอฟพีคเป็นแค่กระบวนการง่ายๆเท่านั้น โดยการจัดเวที 1-2 ครั้งแล้วรอ 2-3 วัน หลังจากนั้นชุมชนก็จะลงนามบนกระดาษให้และนั่นคือเอฟพีค การกระทำแบบนี้ไม่ใช่เป็นการขอเอฟพีค

การขอเอฟพีคหมายความว่าต้องให้ชุมชนหรือคนในชุมชนมีโอกาสพิจารณาข้อเสนออย่างระมัดระวัง โดยกลุ่มของเขาเองโดยไม่มีการเข้าไปแทรกแซงหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของชุมชน นอกจากนี้เอฟพีคยังเป็นแนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพของคนในชุมชน เพราะบางครั้งชุมชนอาจตัดสินใจได้ไม่ถูกต้องเนื่องจากไม่มีข้อมูลที่เพียงพอหรือไม่มีโอกาสที่จะพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้ในกลุ่มของเขาเอง สิ่งที่สำคัญที่สุดคือสิทธิในเอฟพีคนั้นต้องได้รับการเคารพ ไม่สามารถที่จะบอกปิดออกไปเพียงแค่อ้างว่าไม่มีเงินที่จะจัดให้มีการปรึกษาหารือเท่านั้น เอฟพีคเป็นสิทธิมนุษยชนของชนเผ่าพื้นเมืองที่ต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเต็มที่ ถ้าเราต้องการให้สิทธิมนุษยชนได้รับการคุ้มครองสำหรับทุกคน

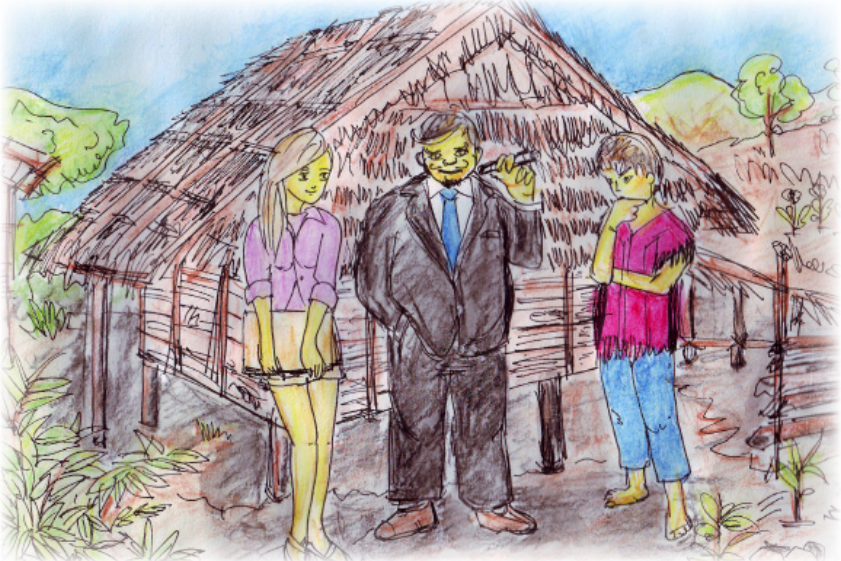
เอฟพีคยังรวมไปถึงสิทธิในการปฏิเสธด้วย บ่อยครั้งที่ผู้เสนอโครงการพยายามที่จะทำให้กระบวนการเอฟพีคนำไปสู่การให้ฉันทานุมัติให้ได้ โดยพยายามที่จะใช้เงื่อนไขของเวลาหรือเปลี่ยนแปลงกระบวนการเพื่อให้ชุมชนให้ฉันทานุมัติในโครงการนั้น แต่เอฟพีคนั้นหมายรวมถึงสิทธิในการที่จะปฏิเสธข้อเสนอใดๆ ที่ชุมชนคิดว่ามีผลกระทบต่อพวกเขา นอกจากนี้ยังรวมถึงความเป็นไปได้ที่จะแก้ไขข้อเสนอด้วย

กระบวนการของเอฟพีคจึงไม่ใช่แค่ต้องการบรรลุถึงการยอมรับหรือปฏิเสธ แต่ควรนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เสนอโครงการและชุมชนด้วย ถึงแม้ว่าหลังจากที่ชุมชนได้ตัดสินใจยอมรับข้อเสนอไปแล้วก็ตาม ควรมีการเอาใจใส่ในเรื่องนี้ด้วย เพื่อให้มั่นใจว่าสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองได้รับการยอมรับและคุ้มครองตลอดระยะเวลาการดำเนินงานโครงการและตลอดไป

## องค์ประกอบของเอฟพีค

ตอนนี้เราจะเข้าไปดูองค์ประกอบของเอฟพีคทุก ๆ ตัว เพื่อให้ชุมชนของเราตระหนักและเข้าใจถึงความเป็นมาของแนวคิดอันนี้ รวมทั้งมีตัวอย่างให้ดูด้วยเพื่อจะได้เข้าใจง่าย ๆ และไม่มีลิม องค์ประกอบของเอฟพีคเหล่านี้ชุมชนและบริษัทหรือผู้เสนอโครงการก็ควรจะต้องจำไว้ด้วย

**“อิสระ”** หมายความว่าในการตัดสินใจหรือกระบวนการที่จะให้ได้มาซึ่งการตัดสินใจนั้นต้องมีอิสระจากแรงกดดันและการจัดการจากภายนอก ยกตัวอย่างเช่น มีบริษัทหนึ่งต้องการที่จะทำเหมืองแร่ในพื้นที่ของชนเผ่าพื้นเมือง บริษัทนั้นไม่ควรเร่งรีบให้ชุมชนต้องตัดสินใจหรือข่มขู่ชุมชน เช่น ถ้าคุณไม่สนับสนุนโครงการเหมืองแร่ของเรา



เราจะไม่สร้างโรงเรียนที่เรามีแผนจะทำให้คุณ หรือมีแต่โครงการนี้เท่านั้นที่จะช่วยให้คุณมีงานทำ นี่เป็นโอกาสอันเดียวของคุณ หรือในอีกแนวหนึ่งบริษัทสร้างแรงกดดันให้กับชุมชนโดยการให้คำมั่นสัญญา (ยกตัวอย่างเช่น เราจะสร้างโรงเรียนและคลินิกให้คุณ แต่คุณต้องตัดสินใจที่จะสนับสนุนข้อเสนอของเรา) นี่ถือเป็นการสร้างข้อเสนอมันมีแรงกดดันต่อชุมชนเหมือนกัน บางครั้งบริษัทผู้เสนอโครงการอาจใช้ประโยชน์จากจุดยืนที่ไม่เหมือนกันของชุมชน เพราะบางชุมชนต้องการข้อเสนอดังกล่าว โดยมองว่าถึงแม้ว่ามันเป็นข้อเสนอมันไม่ค่อยดีเท่าไรแต่ก็ยังดีกว่าที่ไม่ได้อะไรเลย

การข่มขู่ ใกล้เคียงกับการสร้างแรงกดดัน บางครั้งมีการข่มขู่อย่างเปิดเผย เช่น ถ้าคุณไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของเรา เราจะจับผู้นำของคุณในข้อหากบฏ เป็นต้น หรือเขาอาจข่มขู่ว่าจะเผาบ้านเรือนของชาวบ้านหรือส่งกำลังทหารเข้ามาในพื้นที่ โดยอ้างเหตุว่าชาวบ้านขัดขืนหรือต่อต้านรัฐบาล นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลที่เข้ามาจากภายนอกในรูปแบบของการให้สินบนหรือการคอร์รัปชัน โดยการจ่ายเงินให้กับแกนนำหลัก ๆ หรือให้ของขวัญ หรือให้สิทธิพิเศษเพื่อแลกกับการสนับสนุนโครงการดังกล่าว

อิทธิพลอีกอย่างหนึ่งที่อาจจะมีการใช้คือ การสร้างความแตกแยกในชุมชน หรือกล่าวร้ายผู้นำเพื่อทำให้เกิดการแบ่งแยกและเกิดความขัดแย้ง ซึ่งเป็นเทคนิคการ



แบ่งแยกและปกครองแบบเดิมๆ การให้คำมั่นสัญญาก็เป็นอิทธิพลอีกแบบหนึ่ง บ่อยครั้งก็มีการใช้เพื่อให้คนมาสนับสนุนโครงการตนเองและอย่างที่เราทราบกันดีคือชนเผ่าพื้นเมืองมักจะหลงเชื่อในข้อเสนอเหล่านี้

รูปแบบและสิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านี้ทำให้คำว่า “อิสระ” บางครั้งก็ไม่ค่อยอิสระเท่าไร การตัดสินใจอย่างอิสระควรเป็นกระบวนการที่ชุมชนและผู้นำกระทำโดยปราศจากอิทธิพลเชิงลบจากแรงกดดันภายนอกตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ชุมชนต้องไม่มีความรู้สึกส่วนตัวเองถูกกดดันเมื่อต้องตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง พวกเขาควรมีเสรีภาพในการตัดสินใจตามแนวทางและจังหวะของตนเอง เช่น ถ้าชุมชนต้องการใช้กระบวนการตัดสินใจที่ใช้เวลาค่อนข้างมากและยาว โดยมีการประชุมหลาย ๆ ครั้งหรือมีการรับฟังความคิดเห็นรายบุคคลหรือทำทั้งสองอย่าง บริษัทภายใต้หรือบุคคลอื่นภายนอกไม่ควรสร้างแรงกดดันเพื่อเร่งให้กระบวนการตัดสินใจดังกล่าวเกิดเร็วขึ้น ถ้าชุมชนต้องการทำพิธีกรรมก่อนที่จะมีการตัดสินใจ สิ่งเหล่านี้ก็ควรได้รับการเคารพเช่นกัน ถึงแม้ว่าอาจต้องรอเป็นเวลาหลายเดือนเพื่อหาเวลาที่เหมาะสมในการประกอบพิธีกรรมดังกล่าว หรือถ้าหากชุมชนไม่ต้องการที่จะพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องนี้หรือไม่ถือเป็นประเด็นสำคัญสำหรับพวกเขา สิ่งเหล่านี้ถือเป็นการตัดสินใจอยู่ในตัวมันเอง หมายความว่าชุมชนยังไม่พร้อมที่จะพูดคุยและตัดสินใจ ก็ไม่ควรไปคาดหวังหรือบังคับชาวบ้าน นี่คือความหมายของคำว่า “อิสระ”

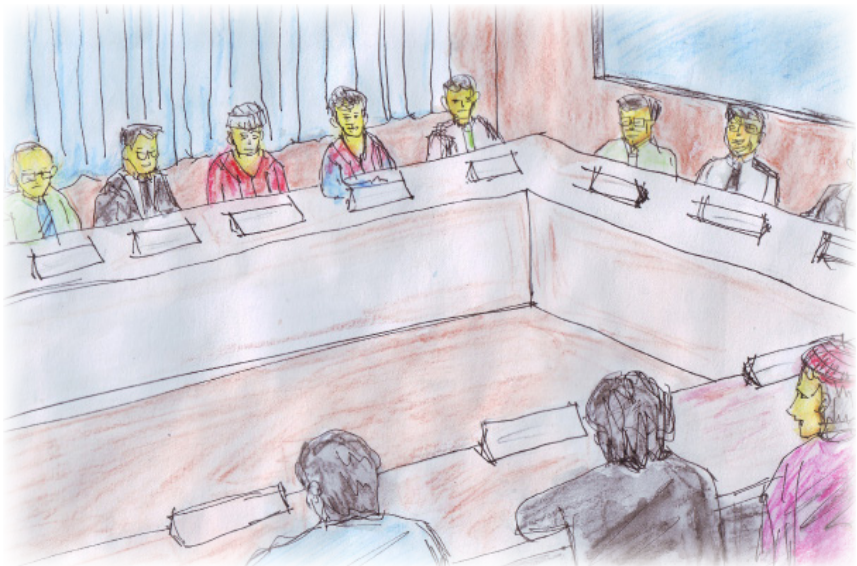
**“ล่วงหน้า”** หมายถึง ก่อนล่วงหน้า ชุมชนควรมีโอกาสในการระดมความคิดเห็นและการตัดสินใจในกลุ่มของตนเองก่อนที่จะกิจกรรมหรือโครงการจะเริ่มดำเนินการและก่อนที่จะมีการตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่า โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวจะเริ่มดำเนินการได้ สิ่งที่ยากเห็นคือ ชุมชนควรทราบเกี่ยวกับแนวคิดตั้งแต่เริ่มแรกก่อนที่จะมีการออกแบบและจัดทำโครงการในรายละเอียด ควรถามชาวบ้านว่ามีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับแนวคิดและข้อเสนอเหล่านี้ ตามความคิดแล้วเราควรเสนอความเห็นตั้งแต่ช่วงเริ่มจัดทำแนวคิดโครงการว่าเราต้องการโครงการหรือกิจกรรมนั้นหรือไม่ บางครั้งแนวคิดนั้นค่อนข้างดีแต่อาจออกแบบไม่ดี เช่นไม่ได้พูดถึงลำดับความสำคัญและมุมมองของชาวบ้าน แนวคิดที่ดีก็จะกลายเป็นภัยคุกคามมากกว่าเป็นข้อเสนอที่ดี คำว่า “ล่วงหน้า” ยังหมายถึง ระยะเวลาที่ชุมชนต้องการ บ่อยครั้งเราพบว่าบริษัทหรือหน่วยงานรัฐ นำเอาแผนที่ได้จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วพร้อมที่จะดำเนินงานได้เข้ามาบอกให้ชาวบ้านรู้ในวินาทีสุดท้ายและคาดหวังให้ชุมชนยอมรับหรือเห็นด้วยทันที หรือให้เวลาแบบกระชั้นชิด เช่นให้เวลา



2-3 วัน หรือ 2-3 อาทิตย์ สำหรับการพูดคุยก่อนที่จะให้คำตอบสุดท้าย ชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานตามแนวทางดังกล่าว

พวกเรามีกลไกการตัดสินใจแบบอื่น โดยเฉพาะถ้าหากเป็นสิ่งที่มีความกระทบต่อชีวิตและแนวทางการดำรงชีวิตของเราอย่างมากด้วยแล้ว บางชุมชนอาจมีโครงสร้างและกลไกที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจได้เป็นอย่างดี ขณะที่บางชุมชนอาจไม่มีโครงสร้างดังกล่าว บางชุมชนต้องการให้มีการประชุมชาวบ้านหลาย ๆ ครั้งเพื่อพูดคุยเกี่ยวกับข้อเสนอ เพื่อให้ประเด็นซับซ้อนมากขึ้น หรือให้การพูดคุยภายในครอบครัวก่อนที่จะมีการประชุมหมู่บ้านครั้งต่อไป บางชุมชนอาจต้องรอเวลาที่เหมาะสมในการปรึกษาหารือกับผู้อาวุโสหรือผู้นำพิธีกรรมของเขา บางชุมชนตัดสินใจจะทำหลังจากที่มีการปรึกษาหารือกันระหว่างบ้านต่อบ้านเสร็จแล้วเท่านั้น

บางครั้งมีความจำเป็นที่ต้องรับฟังความคิดเห็นของชุมชนอื่น ๆ ด้วยก่อนที่จะมีการตัดสินใจในในชุมชนของคุณ หรือหัวข้อบางอย่างนั้นมีความอ่อนไหวมาก ชุมชนไม่ต้องการที่จะพูดคุยในช่วงเวลานั้น บางครั้งอาจมีกรณีการเสียชีวิตที่ไม่คาดคิด หรือโรคระบาดเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ทุกคนต้องเข้าไปช่วยงานศพ หรือการดูแลครอบครัวหรืออยู่ในช่วงฤดูการเพาะปลูกซึ่งทุกคนจะอยู่ในไร่ สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นง่าย ๆ แต่มีเหตุผลบุคคลภายนอกไม่ควรที่จะคาดหวังให้ชุมชนตัดสินใจภายในกรอบระยะเวลาที่ตนต้องการ

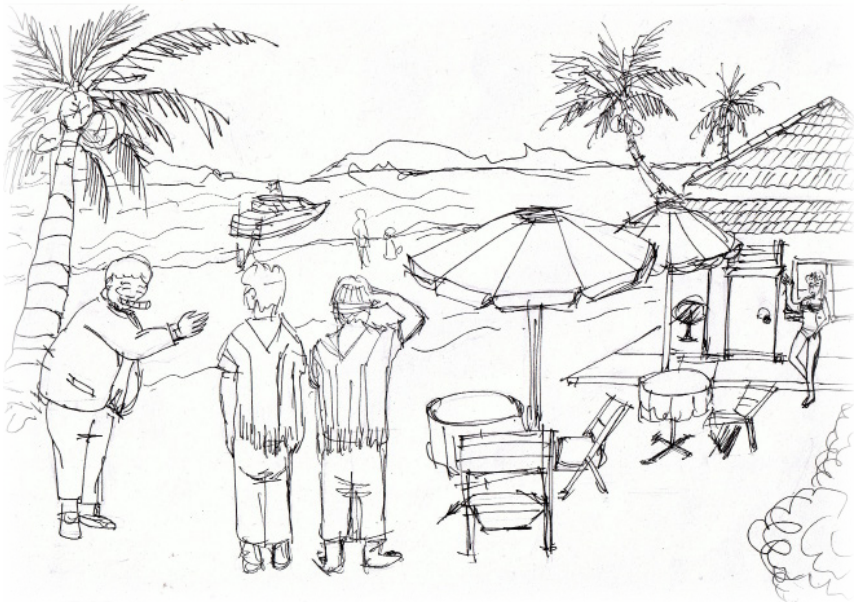


แน่นอนว่าบางครั้งชุมชนเองก็ต้องการที่จะตัดสินใจในระยะเวลาสั้น ๆ ตามข้อมูลที่มี ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับชุมชนที่จะตัดสินใจไม่ใช่สิ่งที่บริษัทหรือรัฐจะมาเรียกร้อง กล่าวโดยสรุป การขอฉันทานุมัติต้องมีการพิจารณาและเคารพถึงเรื่องเวลาที่ต้องการให้บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย

**“การบอกแจ้ง”** หมายความว่าชุมชนที่เข้าร่วมต้องได้รับข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการตัดสินใจที่ดี มีข้อมูลหลายอย่างที่บางครั้งผู้เสนอกิจกรรมมักจะมองข้ามไป เพราะคิดว่ามันอาจไม่สำคัญสำหรับเขา แต่มันกลับมีความสำคัญสำหรับชาวบ้านมาก ลักษณะของ “ข้อมูลที่สมบูรณ์” มีดังนี้

- คนในชุมชนต้องรู้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม และโครงการว่าคืออะไร บางครั้งมีคนเข้ามาคุยด้วย โครงการที่เสนอดูเหมือนจะดี แต่เมื่อคุณถามลึกเข้าไปคุณจะไม่พบความจริง แล้วสิ่งที่เขาต้องการคือที่ดินของคุณ ดังนั้นไม่ต้องกลัวที่จะตั้งคำถามว่า “ทำไม” โดยเฉพาะคนที่เข้ามาด้วยข้อเสนอที่สวยหรูและดีเกินความจริง

- กิจกรรมมีระยะเวลาเท่าไร? ในบางกรณี เป็นการดีที่จะมีการทำกิจกรรมใหม่ๆ ในพื้นที่ของคุณในช่วงเวลาชั่กสองสามอาทิตย์หรือสองสามเดือน แต่ถ้ามันกลายเป็น



เป็นเวลาหลายปี โดยเขาไม่ได้บอกว่าจะสนับสนุนการเงินแค่ 6 เดือนเท่านั้น อีกตัวอย่างหนึ่งคือ จะระบุเฉพาะระยะเวลาการดำเนินงานจริงเท่านั้นไม่ได้ระบุเวลาในการเตรียมหรือ เวลาในการสิ้นสุด/ยกเลิก/การทำความสะอาด/การฟื้นฟู ฯลฯ

- สถานที่กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้นจริงๆ ที่ไหน? แคร่รับรู้่ว่าสถานที่หลักๆ ของกิจกรรม หรือ กิจกรรมในชุมชนของคุณมีอะไรบ้างแค่นั้นไม่พอ แต่ต้องรู้เกี่ยวกับสถานที่อื่นๆ ที่กิจกรรมจะเกิดขึ้นด้วย ยกตัวอย่างเช่น ถ้ามันเกี่ยวข้องกับการทำไม้ในพื้นที่ที่ขนาดเล็ก เราต้องพิจารณาว่ามันมีถนนที่ต้องตัดเข้ามาในเขตของชุมชนหรือไม่ มีการขนส่งที่ต้องบรรทุกของหนักมากๆ หรือไม่ เสียง คนแปลกหน้าที่จะเข้าไปในพื้นที่ของคุณโดยเส้นทางขนส่ง ฯลฯ หรือมีกิจกรรมที่ทำให้หลายๆ พื้นที่พร้อมกัน บางพื้นที่อาจไม่ได้อยู่ในเขตของชนเผ่าพื้นเมืองแต่อาจส่งผลกระทบต่อเขตพื้นที่ของคุณได้ ไม่ว่าจะเป็นควันหรือการทิ้งน้ำเสีย ความล้มเหลวของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในสถานที่หนึ่งที่คุณไม่ทราบอาจส่งผลให้กิจกรรมในพื้นที่ของคุณถูกยกเลิกได้ ถึงแม้ว่าทุกอย่างในพื้นที่ของคุณจะดำเนินไปด้วยดีก็ตาม

- คุณควรรู้ว่ากิจกรรมต่างๆ มีการจัดการอย่างไร โดยเฉพาะใครจะเป็นผู้ตัดสินใจ ชุมชนไม่ควรเข้าไปร่วมแค่ช่วงเริ่มต้นของกิจกรรมหรือโครงการเท่านั้น แต่คุณควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง สิ่งนี้เป็นเรื่องจำเป็น ต้องคิดถึง



สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้กรณีที่ชุมชนไม่เห็นด้วย ถึงแม้ว่าพวกเขาได้อนุมัติการจัดทำกิจกรรมไปแล้วก็ตาม

- ต้องชัดเจนว่าใครเข้าร่วมกิจกรรมบ้าง คุณอาจทราบภายหลังว่ามีกลุ่มคนบางกลุ่มเข้าร่วมด้วยซึ่งคุณไม่อยากจะให้เขาเข้ามายุ่งด้วย เช่น หน่วยงานทหาร หรือ กองกำลังรักษาความมั่นคงพิเศษ หรือ ผู้เสนอโครงการสัญญาว่าจะจ้างคนในชุมชนทำงาน แต่ไม่ชัดเจนว่าจ้างได้กี่คนกันแน่ และอยู่ในตำแหน่งอะไรบ้าง (เพราะอาจเป็นแค่งานแรงงานในระดับล่าง หรืองานทำความสะอาด เป็นต้น)

- ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมนั้นต้องมีความชัดเจนว่าเป็นอย่างไร เช่น กำไรของบริษัท จะให้ผลประโยชน์กับชุมชนหรือไม่ ถ้าโครงการ/กิจกรรมนั้นได้รับการอนุมัติแล้ว การมีตำแหน่งงานเพิ่มขึ้นเพียงพอหรือไม่? ผลกำไรที่บริษัทหรือองค์กรได้จากที่ดินหรือทรัพยากรของคุณมีเท่าไร? ชุมชนของคุณควรมีส่วนแบ่งในผลกำไรเหล่านั้นหรือไม่ การสร้างโรงเรียนให้กับชุมชนถือเป็น “ผลประโยชน์เพียงชนิดเดียว” เท่านั้น เมื่อเทียบกับเงินมหาศาลที่บริษัทได้จากการทำเหมืองทองคำ เป็นต้น

- ข้อมูลที่ให้กับชุมชนต้องเป็นภาษา หรือรูปแบบที่เข้าใจได้ พวกเขาอยากเห็นตัวรายงานฉบับเต็ม เพื่อให้แน่ใจว่าพวกเขาเห็นข้อมูลทุกอย่าง พวกเขาต้องการให้ข้อมูล



ดังกล่าวอยู่ในรูปแบบของภาษาที่พวกเราใช้และเข้าใจได้ และ/หรืออยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมมากกว่า ยกตัวอย่างเช่น ไม่จำเป็นต้องจัดเวทีประชุมในเมืองที่มีแค่คนไม่กี่คนเข้ารั้วมเพื่อพูดคุยเกี่ยวกับแนวคิดหรือกิจกรรม ควรจะมีเวทีพูดคุยในชุมชนด้วย หรือการเยี่ยมสมาชิกแต่ละครัวเรือน หรือ จัดให้มีเวทีสาธารณะระหว่างผู้สนับสนุนและผู้คัดค้าน หรือ ชุมชนต้องการดูวิดีโอการทำกิจกรรมของชุมชนอื่นซึ่งมีลักษณะคล้ายๆ กัน

- สิ่งที่สำคัญอันหนึ่งคือใครเป็นผู้ให้ข้อมูล มันมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ถ้าบุคคลหรือองค์กรที่ได้รับความไว้วางใจมาอธิบายถึงข้อดีข้อเสียทั้งหมดของโครงการกับการให้ผู้จัดทำโครงการ (บริษัท องค์กร รัฐ) ทำ บางคนอาจไม่กล้าที่จะพูดอย่างเปิดเผยในเวทีประชุมทางการต่างๆ ที่เขามีความคิด คำถามและข้อเสนอที่ดีมาก ดังนั้นคนที่ชาวบ้านไว้วางใจและยอมรับจึงมีความสำคัญ

- ประเด็นที่สำคัญอีกอันหนึ่งคือผู้แทนของชุมชน สิ่งเหล่านี้ไม่ควรจะมี เช่น ผู้เสนอโครงการเป็นคนระบุว่าใครเป็นบุคคลที่เขาต้องการเชิญมาร่วมพูดคุย หรือมาแลกเปลี่ยนข้อมูลด้วย มันเป็นสิทธิของชาวบ้านและชุมชนที่จะตัดสินใจว่าผู้แทนของเขาคือใคร

- ข้ออ้างว่าไม่มีเงินสำหรับการจัดเวทีปรึกษาหารือและการให้ข้อมูลข่าวสาร มักจะมีการใช้บ่อยครั้ง การจัดหาเงินให้เพียงพอถือเป็นประเด็นที่มีความสำคัญ ผู้จัดทำโครงการควรให้ความสำคัญกับการจัดเวทีการปรึกษาหารือกับชุมชนเป็นความสำคัญในระดับต้นๆ และจัดสรรเงินสำหรับกิจกรรมดังกล่าว คำถาม คือ ทำไมผู้จัดทำโครงการมีเงินสำหรับทำกิจกรรมอย่างอื่นอย่างเพียงพอและทำได้ตลอด เช่น งานวิจัย งานสื่อ การจัดเวทีในเมือง การเดินทางไปต่างประเทศ ฯลฯ แต่กลับไม่มีเงินไม่เพียงพอสำหรับการปรึกษาหารือกับชนเผ่าพื้นเมือง

- ชุมชนต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตามมาของกิจกรรม ทั้งผลในแง่บวกและแง่ลบ สิ่งที่เราพบเห็นคือว่าผู้เสนอโครงการมักจะนำเสนอแต่ผลด้านบวกเท่านั้น (หรือ อย่างน้อยสิ่งที่พวกเขาเห็นว่าเป็นบวก) และเสนอประเด็นด้านลบเพียงสองสามอย่างเท่านั้น อาจจะเป็นเพราะว่าพวกเขามองกิจกรรมที่เกิดขึ้นแตกต่างไปจากสิ่งที่ชนเผ่าพื้นเมืองมอง ยกตัวอย่างเช่น ผู้เสนอโครงการอาจไม่รู้เรื่องอะไรเลยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไม้ผลบางชนิดกับสัตว์ป่า หรือ ระหว่างเสียงกับปลา หรือ การมีอยู่ของพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ หรือพื้นที่ด้านจิตวิญญาณซึ่งห้ามรบกวน ผลกระทบด้านลบที่เห็น



ชัดอีกอย่างคือการไหลบ่าเข้ามาของคนแปลกหน้า ซึ่งอาจทำให้พลวัตรทางสังคมของชุมชนหยุดชะงักได้ หรือ การเปิดพื้นที่โดยการตัดถนนเข้ามา ก็เป็นการทำให้มีผู้บุกรุกเข้ามาตัดไม้ หรือ ล่าสัตว์อย่างผิดกฎหมาย หรือเข้ามาถือครองในที่ดินของคุณ และผลที่ตามมาคือ เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดและขนาดของกิจกรรมที่เสนอด้วย เช่นปัญหามลพิษ การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพ การสูญหายของพันธุ์พืชบางอย่าง เป็นต้น ในหลายๆ กรณี ชุมชนต้องเรียกร้องให้มีการทำการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและสิทธิมนุษยชนด้วย โดยผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ อย่างลืมน่าผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้อาจเป็นผู้เชี่ยวชาญของชนเผ่าพื้นเมืองเองก็ได้ ซึ่งเป็นผู้ที่รู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี สังคม โครงการของชนเผ่าพื้นเมือง การประเมินผลกระทบดังกล่าวควรจัดทำโดยบริษัทอิสระ ไม่ใช่บริษัทที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เสนอโครงการ เนื่องจากจะไม่มีความเป็นกลาง สิ่งที่สำคัญคือ การประเมินผลกระทบนั้นต้องทำก่อนที่จะมีการตัดสินใจว่าจะทำกิจกรรมนั้นหรือไม่ ไม่ใช่ทำหลังจากที่กิจกรรมนั้นเกิดขึ้นแล้ว

บ่อยครั้งที่พวกเราเห็นว่ารัฐบาลได้อนุญาต หรือให้สัมปทาน/ใบอนุญาตไปแล้ว ค่อยมาทำการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เรื่องการประเมินผลกระทบเป็นเรื่องใหญ่ซึ่งไม่สามารถที่จะลงไปในรายละเอียดได้มากในคู่มืออันนี้ นอกจากนี้ชุมชนเองก็อาจจะทำการประเมินผลกระทบตามแนวทางของตัวเองได้ด้วยเช่นกัน เช่น การสัมภาษณ์สมาชิกในชุมชนบ้านต่อบ้าน เกี่ยวกับสิ่งที่เขาคิดและผลที่พวกเขาคิดว่าจะเกิดขึ้นตามมา

- นอกจากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแล้ว ชุมชนควรคิดถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นมาจากกิจกรรมนั้น และจะจัดการกับความเสี่ยงนั้นอย่างไร ยกตัวอย่างเช่น จะมีอะไรเกิดขึ้นถ้าบริษัทที่ทำข้อเสนอ นั้นเกิดล้มละลาย? หรือ ผลกำไรที่คาดว่าจะได้รับไม่เป็นไปตามเป้าหมาย หรือ ถ้าบริษัทนั้นต้องถอนตัวออกไปจากภูมิภาคหรือประเทศก่อน แล้วปล่อยให้ชุมชนอยู่ข้างหลัง ไม่ได้ทำตามสัญญาที่ตัวเองให้ไว้ หรือ ถ้ามีน้ำมันหกออกมา หรือมีน้ำปนเปื้อนสารพิษ หรือภัยอันตรายอื่นๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อนเกิดขึ้น (ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรม) ความเสี่ยงอีกอย่างคือว่าผู้จัดทำโครงการนั้นมีจุดมุ่งหมายที่แท้จริงคือต้องการที่ดินของคุณแต่เข้ามาหาคุณโดยเสนอว่าจะทำโรงงานอุตสาหกรรมเป็นต้น ลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นในหลายๆ ประเทศ กล่าวคือเมื่อพวกเขาเข้ามาในพื้นที่ของคุณ พวกเขาถือว่ามีสิทธิในพื้นที่ของคุณเรียบร้อยแล้ว ถึงแม้พวกเขายุติการทำกิจกรรมไปแล้วก็ตาม



- ในอีกด้านหนึ่งชุมชนต้องพิจารณาอย่างระมัดระวังเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่พวกตนจะได้รับ โครงการทั้งหมดไม่ใช่ว่าจะเลวไปหมด บางโครงการเป็นหุ้นส่วนที่ดี ต้องการกำลังที่ดีจริงๆ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ชุมชนบางครั้งก็ต้องการกิจกรรมที่ช่วยสร้างรายได้ ถึงแม้ว่ามันจะมีปัญหาบางอย่างก็ตาม ประเด็นหลักก็คือว่า ชุมชนต้องมีข้อมูลครบทุกด้านเพื่อการตัดสินใจที่ดี

- การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารไม่ใช่ยุติลงแคในช่วงการปรึกษาหารือ ควรมีการทำข้อตกลงที่ชัดเจนเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลให้ได้อย่างต่อเนื่อง เช่น ถ้ามีข้อมูลใหม่ๆ เกิดขึ้นหลังจากที่การเจรจาเกี่ยวกับการจัดทำโครงการเริ่มต้นแล้ว ข้อมูลดังกล่าวต้องมีจัดทำและส่งให้ชุมชนด้วยโดยมิชักช้าเพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจ และแม้แต่หลังจากที่ชุมชนมีการตัดสินใจไปแล้ว ยกตัวอย่างเช่น เมื่อมีการให้ฉันทานุมัติในตัวโครงการไปแล้ว ชาวบ้านต้องได้รับข้อมูลและมีส่วนร่วมด้วยอย่างเต็มที่ การมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ใช่สิ้นสุดลงแค่การให้ฉันทานุมัติเท่านั้น

- อันสุดท้าย เราต้องแน่ใจว่าเรามีผู้แทนของเราเข้าไปร่วมในการจัดทำรายงานของกระบวนการปรึกษาหารือและการให้ฉันทานุมัติ เรามีตัวอย่างที่ไม่ดีหลายตัวอย่างเกี่ยวกับสิ่งที่ได้กล่าวไปแล้วในช่วงการประชุมแต่ในตัวรายงาน (เขียนโดยบุคคลอื่น) กลับเขียนเป็นประเด็นอื่นซึ่งพวกเราไม่เห็นด้วย บางครั้งเราถูกเชิญไปเข้าร่วมในเวทีประชุมและคัดค้านแนวคิดดังกล่าว แต่ในรายงานกลับบอกว่า “มติเป็นการกระทำโดยการมีส่วนร่วมของผู้แทนชนเผ่าพื้นเมืองอย่างเต็มที่” เป็นต้น



**“ฉันทานุมัติ”** หมายถึงข้อตกลงของชุมชนที่มีต่อแผนงานที่เสนอ แผนดังกล่าวอาจมีการแก้ไขโดยพิจารณาถึงความต้องการเร่งด่วนของชุมชน หรือ เป็นแผนร่างเดิม ฉันทานุมัติที่เกิดขึ้นในชุมชน หมายถึง ทุกคนได้รับการปรึกษาหารือและมีฉันทานุมัติร่วม นอกจากนี้ยังมีความหมายว่าตัวปัญหาหลักๆ นั้นได้มีการพูดคุยกันแล้ว แต่มีบางประเด็นที่ยังต้องดำเนินการต่อไป ฉันทานุมัติไม่จำเป็นต้องเป็นข้อตกลงที่ทุกคนเห็นด้วย 100 เปอร์เซ็นต์ มันอาจใช้เป็นเงื่อนไขที่สามารถนำกลับมาทบทวนได้ ถ้าหากไม่มีการปฏิบัติตาม หรือถึงแม้มีการปฏิบัติแล้วก็ตาม

ในชุมชนมีหลายวิธีที่สามารถบรรลุถึงข้อตกลงได้ ถ้าเป็นการตัดสินใจในสิ่งที่คุณชุมชนต้องการจริงๆ ก็จะไม่มีคนคัดค้าน อาจไม่จำเป็นต้องมีการโหวตเสียง หรือลงคะแนนเสียงแบบลับ จริงๆ แล้วรูปแบบดังกล่าวหลายชุมชนเห็นว่าเป็นแนวทางที่ไม่ค่อยสร้างสรรค์เท่าไร การลงคะแนนเสียงแบบลับทำให้มีการผูกขาดและการจัดการผลลัพธ์ที่ออกมาได้ บ่อยครั้งที่สมาชิกในชุมชนสามารถยอมรับผลของการตัดสินใจนั้นได้ โดยไม่ต้องมีการลงคะแนนแบบลับ

กระบวนการของชุมชนต้องได้รับการยอมรับและเคารพ แม้ว่าชุมชนจะมีผู้นำทางการก็ตามแต่ผู้นำเหล่านี้บางส่วนยังไม่มีความเข้มแข็งและอำนาจพอที่จะตัดสินใจแทนชุมชนทั้งหมด จึงต้องมีการปรึกษาหารือและรับฟังความเห็นจากคนในหมู่บ้าน



ทั้งหมดเกี่ยวกับเรื่องนั้นก่อน การคาดการณ์ว่าผู้นำคือผู้ที่ตัดสินใจนั้นทำให้ชุมชนสูญเสียผลประโยชน์และทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของผู้นำ สิ่งที่ควรเน้นและเสริมสร้างคือกระบวนการตัดสินใจของชุมชน มีหลายชุมชนเมื่อสามารถตกลงกันได้แล้วชุมชนจะประกอบพิธีกรรมเพื่อแสดงให้เห็นว่ากระบวนการสิ้นสุดแล้วและเป็นการตอกย้ำข้อตกลงดังกล่าว พิธีกรรมจะเปิดโอกาสให้ชุมชนได้สะท้อนเกี่ยวกับการตัดสินใจและคัดเลือกคนที่จะรับผิดชอบตามองค์ประกอบต่าง ๆ ของข้อตกลงนั้นซึ่งอาจมีบทลงโทษด้วยในกรณีที่มีการละเมิดข้อตกลง พิธีกรรมจะทำให้ข้อตกลงดังกล่าวมีผลผูกมัดอย่างเป็นทางการ

เรื่องที่สำคัญคือว่ากระบวนการขอเอฟปีคนั้นรูปแบบของชุมชนในลักษณะนี้ไม่น่าจะมีการละเลยหรือลืม เนื่องจากมีความหมายว่าชุมชนได้บรรลุถึงข้อตกลงแล้ว

ฉันทานุมัติแตกต่างจากการปรึกษาหารือ คือ ฉันทานุมัติมีความหมายว่าการตัดสินใจของชุมชนนั้นได้รับการยอมรับและเคารพ ส่วนการปรึกษาหารือหมายถึง การตัดสินใจของชุมชนนั้นเป็นที่รับทราบกันแล้วแต่ไม่ได้รับการเคารพ มีบริษัทและหน่วยงานรัฐหลายแห่งที่พูดว่าการปรึกษาหารือกับชุมชนเป็นสิ่งที่จำเป็นแต่ไม่จำเป็นต้องขอฉันทานุมัติสำหรับโครงการที่จะดำเนินการตามแผน การปรึกษาหารือจึงแตกต่างจากการขอฉันทานุมัติของชุมชน ฉันทานุมัตินั้นเป็นสิ่งที่ชนเผ่าพื้นเมืองได้ต่อสู้มายาวนาน สิทธิของเราคือการทำฉันทานุมัติไม่ใช่แค่ได้รับการปรึกษาหารือ

## สรุป

โดยสรุปแล้ว เอฟปีคือการใช้สิทธิในการกำหนดวิถีชีวิตตนเอง เป็นเรื่องของกลุ่มคนที่ตัดสินใจว่าจะรับหรือปฏิเสธโครงการใดโครงการหนึ่ง นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องของกลุ่มคนที่ตัดสินใจเกี่ยวกับว่าพวกเขาต้องการที่จะเข้าสู่กระบวนการหรือไม่และใช้กระบวนการอะไรเพื่อที่จะบรรลุถึงฉันทานุมัติ บ่อยครั้งที่ผู้เสนอโครงการกล่าวว่าเมื่อชุมชนตัดสินใจที่จะใช้กระบวนการเอฟปีคนั้นหมายความว่าพวกเขาเห็นด้วยกับโครงการดังกล่าวแล้ว หรือพวกเขาอาจพูดว่าชุมชนปฏิเสธที่จะใช้กระบวนการเอฟปีคนั้นพวกเขาจะเดินหน้าต่อไปเพราะชุมชนไม่มีเหตุผล การจะใช้เอฟปีหรือไม่นั้นเป็นการตัดสินใจของชุมชน ไม่ว่าผลที่ออกมาจะเป็นอย่างไรต้องได้รับการเคารพ





## 5. การเสริมสร้างศักยภาพ ชุมชนในการตัดสินใจ



บ่อยครั้งที่สิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง ถูกเพิกเฉยโดยสิ้นเชิง หรือถึงแม้จะมีกระบวนการจัดทำเอพียค การตัดสินใจของชุมชนก็ไม่ได้รับการเคารพ บริษัทหรือหน่วยงานรัฐบางแห่งยังคงเดินหน้าต่อไปตามแผนที่เขาวางไว้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชุมชน ในกรณีเช่นนี้ ชุมชนต้องใช้กฎหมายและการตัดสินใจของตนเอง

ชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองมีระบบการจัดการที่แตกต่างกันในการคุ้มครองเขตแดนของเขา มีตั้งแต่การใช้มาตรการทางกฎหมาย เช่น นำบริษัทหรือหน่วยงานอื่น ๆ ขึ้นศาล มีการณรงค์เพื่อให้มีการยุติแผนการดำเนินงานโครงการดังกล่าว หรือจับอาวุธขึ้นต่อสู้กับกลุ่มนั้น ชนเผ่าพื้นเมืองได้หลอมรวมเอารูปแบบเหล่านี้สำหรับการปกป้องสิทธิของพวกเขา ปัจจุบันชนเผ่าพื้นเมืองได้ใช้กลไกระหว่างประเทศเพื่อให้ประเด็นของเขาได้รับความสนใจ สิ่งที่สำคัญคือชนเผ่าพื้นเมืองต้องมีเอกภาพและมีจุดยืนที่ชัดเจน

ต้องย้ำว่าจุดแข็งของชนเผ่าพื้นเมืองอยู่ที่ความเป็นเอกภาพของพวกเขา ดังนั้นสิ่งที่สำคัญตลอดกระบวนการคือชุมชนต้องรักษาความเป็นเอกภาพอันนี้ไว้ มีหลายแนวทางที่ผู้ประกอบการพยายามที่จะแบ่งแยกชุมชนซึ่งบางครั้งเขาอาจประสบความสำเร็จ แต่หากชุมชนยังมีจุดยืนที่เป็นเอกภาพในการปกป้องเขตแดนของเขา การต่อสู้อย่างน้อยก็ถือว่าชนะไปครึ่งหนึ่งแล้ว

ในกระบวนการเอพียค ควรให้ความใส่ใจชุมชนในเรื่องของการมีเวลาพูดคุยอย่างอิสระในกลุ่มของพวกเขา การพูดคุยในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ทุกคนได้รับรู้ข้อมูลว่ามีอะไรเกิดขึ้นจริง ๆ และป้องกันข่าวลือจากข้อมูลที่ไม่ได้ตรวจสอบ การพูดคุย

ของชุมชนนี้ต้องเป็นของสมาชิกในชุมชนเท่านั้น เพื่อให้ความเป็นเอกภาพของชุมชนดำรงคงอยู่ได้ เมื่อมีการแนะนำโครงการแล้ว ชุมชนควรประชุมและพูดคุยกันเองในกลุ่มของพวกเขาเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ของตนเอง ยุทธศาสตร์ดังกล่าวควรมีกระบวนการปฏิบัติตามข้อตกลงด้วย

ในกรณีที่ข้อตกลงของชุมชนได้รับการเพิกเฉยโดยสิ้นเชิงชุมชนควรมีแผนทางเลือกและพร้อมที่จะใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อไม่ให้สิทธิของเขาถูกเหยียบย่ำ มาตรการเหล่านี้เช่น

1. การขอความช่วยเหลือจากสื่อ บ่อยครั้งที่ชนเผ่าพื้นเมืองถูกเพิกเฉย เพียงแค่เพราะพวกเขาไม่เป็นที่รู้จักโดยแพร่หลาย ดังนั้นการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มสื่อจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ซึ่งต้องทำให้เร็วเพื่อให้ประเด็นปัญหาของเขาเป็นที่รับรู้โดยประชาชนในวงกว้าง สื่อเองบางครั้งก็อาจเป็นเครื่องมือในการบิดเบือนข้อเท็จจริงได้ แต่บางครั้งก็เป็นพันธมิตรของพี่น้องชนเผ่าพื้นเมืองได้ บริษัทต่าง ๆ มักจะอ่อนไหวต่อความคิดเห็นของสาธารณะ ดังนั้น การเสนอจุดยืนของชุมชนให้สาธารณะจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ไม่ใช่เฉพาะของผู้เสนอโครงการเท่านั้น เมื่อบรรลุข้อตกลงแล้วควรมีการเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะในวงกว้าง ซึ่งจะช่วยลดหรืออาจขัดขวางไม่ให้มีการเข้ามาผูกขาดหรือการจัดการจากหน่วยงานนอก ชุมชนต้องแน่ใจว่าพวกเขาสามารถเข้าถึงสื่อ และสื่อก็สามารถที่จะติดต่อกับผู้แทนที่ชุมชนได้มอบหมายให้ทำหน้าที่ติดต่อก็ได้





2. นอกจากเชื่อมประสานกับสื่อแล้วยังต้องติดต่อกับองค์กรชนเผ่าพื้นเมืองและผู้สนับสนุนอื่น ๆ ด้วย มีองค์กรบรรณารักษ์ในประเด็นต่าง ๆ การประสานกับหน่วยงานเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดี ยกตัวอย่างเช่น หากประเด็นนั้นเป็นประเด็นเกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ชุมชนต้องติดต่อกับบุคคลที่ทำงานในประเด็นนี้ ไม่ว่าจะชุมชนจะเห็นด้วยกับโครงการหรือไม่ก็ตาม ชุมชนควรติดต่อกับองค์กรเหล่านี้เพื่อสร้างเครือข่ายการสนับสนุน ในกรณีที่ชุมชนตกลงเห็นชอบด้วยกับโครงการดังกล่าว ก็ควรจะแจ้งให้องค์กรเหล่านี้ทราบด้วยเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน

3. ชุมชนเองควรมีการจัดตั้งกลุ่มบรรณารักษ์เพื่อให้เสียงของเขาได้ยินในระดับต่างๆ เช่น ระดับชาติ และนานาชาติ เรื่องนี้เป็นสิ่งเร่งด่วนถ้าหากว่ามีโอกาสสูงที่ผู้เสนอโครงการจะคัดค้านมติของชุมชน มีหลายวิธีที่ชุมชนสามารถนำเอาปัญหาของตนเองไปนำเสนอ เช่น เว็บไซต์ขององค์กรระหว่างรัฐในระดับภูมิภาค (OAS คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบอลิฟริก อาเซียน ฯลฯ) หรือในเวทีของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับประเด็นชนเผ่าพื้นเมือง แต่องค์กรเหล่านี้มีกฎระเบียบที่เข้มงวด ชุมชนต้องเตรียมพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และกระบวนการเหล่านี้

4. ชุมชนอาจทำเรื่องฟ้องศาล แต่เรื่องนี้ต้องมีทักษะและความชำนาญเฉพาะด้านซึ่งชุมชนอาจไม่มี แต่มีกลุ่มคนที่ให้คำแนะนำและการบริการด้านกฎหมายแก่ชุมชนอยู่ที่ชุมชนสามารถเข้าไปติดต่อได้ ในกรณีนี้ชุมชนต้องพร้อมที่จะยอมรับคำพิพากษาของศาลด้วย





5. สิ่งที่สำคัญอีกเรื่องคือชุมชนต้องมั่นใจว่าทุกคนในชุมชนได้รับข้อมูลในประเด็นที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ชุมชนควรมีการประชุมอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาความเป็นเอกภาพของชุมชน

ตัวเลือกต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วด้านบน อาจมีการใช้ควบคู่กันไปเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการและสามารถโต้ตอบกับประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ชุมชนควรมอบหมายให้ผู้นำหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว การกระทำต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วมีความจำเป็นสำหรับชุมชน ชุมชนต้องมีการเตรียมความพร้อมที่ดีเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เสนอโครงการจะปฏิบัติตามบทบัญญัติที่เขียนไว้

มีบางครั้งที่บริษัทพยายามที่จะไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญา ชุมชนต้องใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมดตามที่ได้กล่าวมาแล้ว บ่อยครั้งที่ข้อตกลงที่ชาวบ้านเห็นด้วยนั้น ไม่ได้รับรองว่าสิทธิของเขาจะได้รับการเคารพ บริษัทต่างๆ ก็พยายามใช้ประโยชน์จากช่องทางนี้ บางครั้งมีความขัดแย้งกับสัญญาที่ได้ไว้ในช่วงการปรึกษาหารือ สิ่งที่ชุมชนควรทำคือ ต้องมีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ข้อตกลงเหล่านี้สามารถบรรลุและได้รับการปฏิบัติตามเงื่อนไข

## ใช้กฎระเบียบของชุมชนเป็นเครื่องมือในการตอบโต้เชิงรุก

แนวทางหนึ่งที่ชุมชนใช้ปกป้องและคุ้มครองสิทธิของเขาคือการพัฒนากฎเกณฑ์เฉพาะเพื่อกำกับดูแลโครงการต่าง ๆ ที่เข้ามาในพื้นที่ของตนเอง ชุมชนส่วนใหญ่มีกฎหมายที่ไม่เป็นทางการที่ใช้ควบคุมบุคคลภายนอกที่เข้ามาในหมู่บ้านอยู่แล้ว แต่จำนวนการเข้ามาของบริษัททำเหมืองแร่ที่มีมากขึ้นและโครงการต่าง ๆ ในพื้นที่ของชนเผ่าพื้นเมือง กฎเกณฑ์เหล่านี้ควรมีการจัดทำอย่างเป็นทางการและมีความชัดเจนมากขึ้น

ชุมชนอาจเริ่มจากตรวจสอบว่ามีกฎเกณฑ์อะไรอยู่แล้ว หลังจากนั้นให้ระบุประเภทของกิจกรรม (เป็นโครงการทำเหมืองแร่ขนาดใหญ่ เช่น เขื่อนหรือการสัมปทานป่า หรือรวมถึงกิจกรรมการวิจัยด้วย) เข้าไปในกฎระเบียบของชุมชนด้วย พิจารณาว่ากฎเกณฑ์เหล่านี้เพียงพอหรือไม่ หากยังไม่เพียงพอ มีอะไรบ้างที่จำเป็นต้องเพิ่มเข้าไป หลังจากที่ชุมชนได้ข้อตกลงเกี่ยวกับกฎเกณฑ์เหล่านี้แล้ว เขาอาจเสนอให้กับหน่วยงานของรัฐที่เหมาะสมเพื่อให้หน่วยงานภายนอกต่าง ๆ ได้รับรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์เหล่านี้ นี่เป็นทางเลือกหนึ่งเท่านั้น มีอีกหลายรูปแบบแต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือชุมชนต้องเป็นเอกภาพในการบังคับใช้กฎระเบียบนี้





## 6. ข้อเสนอแนะต่อบริษัทและผู้เสนอโครงการ

บ่อยครั้งที่ผู้เสนอโครงการมีความสงสัยว่าจะขอเอพีได้อย่างไร ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับชุมชนที่จะบอกคุณว่าจะต้องทำอะไร สิ่งเหล่านี้เป็นเกณฑ์ทั่วไปที่ควรคำนึงถึง รายละเอียดของคู่มือในส่วนนี้จะมีการพัฒนาต่อไปโดยขอความช่วยเหลือและการมีส่วนร่วมจากพวกคุณ

**“อิสระ”** หมายความว่า คุณไม่ควรเข้าไปมีอิทธิพลในการตัดสินใจใด ๆ ของชุมชน ชุมชนอาจต้องการการบริการบางอย่างแต่สิ่งเหล่านี้ไม่ควรใช้เป็นการข่มขู่หรือขู่บังคับสำหรับโครงการของคุณ ไม่ควรใช้กำลังหรือการข่มขู่ หลีกเลี่ยงการใช้กำลังทหารหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเนื่องจากการใช้กำลังติดอาวุธเหล่านี้ทำให้เกิดสถานการณ์ตึงเครียดโดยไม่จำเป็น การประชุมต่าง ๆ ควรมีความโปร่งใสเพื่อหลีกเลี่ยงความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ควรทำงานกับชุมชนด้วยความเคารพ ไม่ควรกดดันชุมชนโดยการให้ของขวัญหรือสัญญาที่จะทำให้ชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

**“ล่องหน”** หมายความว่า ก่อนการวางแผน ก่อนที่จะได้รับงบประมาณ ก่อนได้รับใบอนุญาตและกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ต้องมีการปรึกษาหารือกับชุมชน บ่อยครั้งที่คุณพูดว่าเรามีเอกสารทางการเรียบร้อยแล้ว เช่น ใบอนุญาต ฯลฯ คุณก็สามารถที่จะดำเนินการตามแผนแต่สิ่งที่สำคัญคือชุมชนต้องมีส่วนร่วมในโครงการ ตั้งแต่ช่วงเริ่มต้น บางครั้งผู้ประกอบการกล่าวว่าพวกเขาใช้จ่ายเงินไปเป็นจำนวนมากในการเตรียมการด้านต่าง ๆ การยกเลิกโครงการทำให้เกิดค่าใช้จ่ายสูงมากขึ้น ชุมชนไม่ควรถูกกล่าวหาว่าเป็นสาเหตุของการทำให้เกิดการสูญเสียดังกล่าว ถ้าผู้ประกอบการได้ดำเนินการมาอย่างดีและเป็นเวลาล่วงหน้า

**“บอกแจ้ง”** หมายความว่า ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ต้องมีการจัดทำกับชุมชน ในแนวทางและเวลาที่เหมาะสม เช่น ที่มาของเงินทุน ระยะเวลา การ



ดำเนินการ ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ขอบข่ายของกิจกรรมเป็นต้น ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ต้องจัดทำให้กับชุมชน และถ้าชุมชนขอข้อมูลเฉพาะ ควรมีการจัดหาให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

**“ฉันทานุมัติ”** คือ การตัดสินใจของชุมชน ซึ่งกระทำหลังจากที่พวกเขาได้พิจารณาจากข้อมูลทั้งหมดแล้ว อาจมีเงื่อนไขในข้อตกลงด้วย หรืออาจปฏิเสธข้อเสนอของคุณทั้งหมด บ่อยครั้งที่คุณอยากให้มีการโหวตเสียงเพื่อว่านี่เป็นการตัดสินใจของชุมชนจริงหรือไม่ ในบางกรณีชุมชนอาจใช้วิธีการโหวตเสียง แต่ไม่ได้หมายความว่าชุมชนทั้งหมดเห็นชอบด้วยกับกระบวนการดังกล่าว คุณควรเคารพกระบวนการและการตัดสินใจของชุมชน ฉันทานุมัติของชุมชนไม่จำเป็นต้องหมายความว่า เป็นข้อตกลงของชุมชน เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์แต่ละชุมชนจะมีวิธีในการพิจารณาว่าจะบรรลุถึงข้อตกลงได้อย่างไร สิ่งเหล่านี้จึงควรได้รับการยอมรับด้วย





## 7. ภาคผนวก

ภาคผนวก ก: เนื้อหาของกลไกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเอฟพีค (FPIC)

ภาคผนวก ข: ตัวอย่างของกรณีศึกษาเกี่ยวกับเอฟพีค (FPIC)

ภาคผนวก ค: อ่านเพิ่มเติมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเอฟพีค



## ภาคผนวกที่ ก: เนื้อหาของกลไกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเอฟพีค

กลไก	เนื้อหา
<p>ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง, 2007</p>	<p>มาตรา 10. ชนเผ่าพื้นเมืองต้องไม่ถูกบังคับให้ออกจากที่ดินหรือเขตแดนของตน จะไม่มีการตั้งถิ่นฐานใหม่เกิดขึ้นโดยปราศจากการยินยอมที่มีการบอกแจ้งเข้าใจล่วงหน้า และเป็นอิสระ ของชนเผ่าพื้นเมืองที่เกี่ยวข้อง และหลังจากที่มีข้อตกลงในการชดเชยที่เป็นธรรมและเหมาะสมแล้ว และหากเป็นไปได้ ให้มีทางเลือกในการกลับคืนถิ่นนั้นได้อีก</p>
	<p>มาตรา 11: รัฐจะต้องจัดให้มีการชดเชยโดยผ่านกลไกที่มีประสิทธิภาพซึ่งอาจหมายรวมถึงการเรียกคืน ทรัพย์สินบัตินทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ศาสนาและจิตวิญญาณที่ได้ถูกนำไปโดยปราศจากการรับรู้และการยินยอมล่วงหน้าของชนเผ่าพื้นเมือง หรือที่ละเมิดต่อกฎหมาย ประเพณีและขนบธรรมเนียมของพวกเขา ทั้งนี้ โดยความร่วมมือกับชนเผ่าพื้นเมือง</p>

กลไก	เนื้อหา
	<p>มาตรา 19.</p> <p>รัฐจะต้องปรึกษาและร่วมมืออย่างสุจริตใจกับชนเผ่าพื้นเมืองที่เกี่ยวข้องโดยผ่านสถาบันผู้แทนของเขาในการขอรับการยินยอมที่มีการบอกแจ้ง เข้าใจล่วงหน้า และเป็นอิสระ ก่อนที่จะมีการรับรองและดำเนินการตามมาตรการในทางนิติบัญญัติหรือทางปกครองที่อาจส่งผลกระทบต่อพวกเขา</p>
	<p>มาตรา 28</p> <p>1. ชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิที่จะได้รับการชดเชย โดยวิธีที่อาจหมายถึงการได้กลับคืน หรือถ้าหากเป็นไปได้ ต้องได้รับการชดเชยที่เหมาะสม เท่าเทียมและเป็นธรรมสำหรับที่ดิน เขตแดนและทรัพยากรซึ่งพวกเขาเป็นเจ้าของ หรือเคยครอบครอง หรือใช้ประโยชน์ตามประเพณีอยู่ก่อนแล้ว แต่ถูกยึด ถูกเอาไป ถูกครอบครอง ถูกใช้ หรือถูกทำให้เสียหาย โดยปราศจากการยินยอมที่มีการบอกแจ้ง เข้าใจล่วงหน้า และเป็นอิสระที่ได้รับการบอกแจ้งและความเข้าใจล่วงหน้าของพวกเขา</p>

กลไก	เนื้อหา
	<p>มาตรา 29 (2) รัฐต้องมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้แน่ใจได้ว่าไม่มีการจัดเก็บ หรือทิ้งวัสดุอันตรายในที่ดิน หรือ เขตแดนของชนเผ่าพื้นเมือง โดยไม่ได้รับความยินยอมที่มีการบอกแจ้งเข้าใจล่วงหน้า และเป็นอิสระ</p>
	<p>มาตรา 32 (2) รัฐต้องปรึกษาและร่วมมือโดยสุจริตใจกับชนเผ่าพื้นเมืองที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านสถาบันที่เป็นตัวแทนของเขาในการขอรับการยินยอมที่มีการบอกแจ้ง และเป็นอิสระ ก่อนที่จะมีการอนุมัติโครงการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อที่ดิน เขตแดนและทรัพยากรอื่น ๆ ของพวกเขา โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การใช้ประโยชน์ หรือการใช้ประโยชน์แร่ธาตุ น้ำหรือทรัพยากรอื่นๆ</p> <p><u>อ่านเพิ่มเติม</u>  <a href="http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/en/declaration.html">http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/en/declaration.html</a></p>

ทั่วโลก	เนื้อหา
<p>อนุสัญญาเกี่ยวกับชนเผ่าพื้นเมืองและชนเผ่าในประเทศที่เป็นอิสราเอลฉบับที่ 169 ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ พ.ศ. 2532</p>	<p>มาตราที่ 6</p> <p>2. การศึกษาหาหรือที่ได้ดำเนินการเพื่อให้มีการประยุกต์ใช้อนุสัญญาฉบับนี้ต้องกระทำโดยเจตนาโดยที่ดีและอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมกับสถานการณ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรลุถึงข้อตกลงหรือฉันทานุมัติในมาตรการที่เสนอ</p>
	<p>มาตราที่ 7 ยอมรับสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองในการตัดสินใจเกี่ยวกับลำดับความสำคัญของเขาในกระบวนการพัฒนาและการควบคุมเท่าที่เป็นไปได้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของเขา</p>
<p><u>อ่านเพิ่มเติม</u>  <a href="http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/en/declaration.html">http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/en/declaration.html</a></p>	<p>มาตราที่ 16</p> <p>ข้อ 2 กรณีที่มีความจำเป็นต้องโยกย้ายคนกลุ่มนี้ การอพยพดังกล่าวต้องกระทำโดยได้รับฉันทานุมัติที่ได้รับการบอกแจ้งล่วงหน้าและเป็นอิสระจากพวกเขาเท่านั้น กรณีที่ไม่สามารถขอฉันทานุมัติได้ การอพยพดังกล่าวจะกระทำได้โดยการจัดตั้งกระบวนการที่เหมาะสมโดยระเบียบและกฎหมายของชาติด้วยการสอบถามความคิดเห็นของสาธารณชนตามความเหมาะสมเพื่อให้โอกาสให้ผู้แทนของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ</p>

กลไก	เนื้อหา
<p>คณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ</p>	<p>ในข้อเสนอนี้ XXIII เกี่ยวกับสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง คณะกรรมการได้เรียกร้องให้รัฐบาล “มั่นใจว่าสมาชิกของชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิต ดังนั้นมติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสิทธิ ผลประโยชน์ของชนเผ่าพื้นเมืองจะกระทำไม่ได้ถ้าไม่ได้รับฉันทานุมัติจากพวกเขา (para. 4 (d)). คณะกรรมการได้พูดซ้ำเกี่ยวกับสิทธิในการให้ฉันทานุมัติในข้อเสนอนี้ 23 XXIII ในช่วงสรุปตอนท้าย</p>
	<p><u>อ่านเพิ่มเติม</u>  <a href="http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/%28Symbol%29/73984290dfea022b802565160056fe1c?Opendocument">http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/%28Symbol%29/73984290dfea022b802565160056fe1c?Opendocument</a></p>
<p>คณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยเศรษฐกิจ สังคม และสิทธิทางวัฒนธรรม</p>	<p>ได้เน้นถึงความจำเป็นในการขอฉันทานุมัติจากชนเผ่าพื้นเมืองในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากร ยกตัวอย่างเช่น ในปี 2547 คณะกรรมการได้ระบุว่า “เป็นที่กังวลอย่างยิ่งว่าการให้สัมปทานทำเหมืองแร่แก่บริษัทข้ามชาติโดยปราศจากการขอฉันทานุมัติจากชุมชนที่เกี่ยวข้อง” (E/C.12/1/Add.100, para. 12). 2-3 ปีก่อน ได้มีข้อสังเกตว่า “ที่ดินตามประเพณีของชนเผ่าพื้นเมืองลดลงหรือถูกรวบครองโดยบริษัททำไม้ เหมืองแร่และน้ำมัน</p>



กลไก	เนื้อหา
	<p>ปราศจากฉันทานุมัติของเขาซึ่งส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมและความสมดุลย์ของระบบนิเวศน์ (E/C.12/1/Add.74, para. 12)</p>
	<p><u>อ่านเพิ่มเติม</u>  <a href="http://www2.ohchr.org/english/bodies/ce-scr/index.htm">http://www2.ohchr.org/english/bodies/ce-scr/index.htm</a></p>
<p>อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (CBD), 1992</p>	<p>มาตรา 8(j) เรียกร้องให้รัฐบาลเคารพและอนุรักษ์องค์ความรู้ นวัตกรรมและการปฏิบัติของชนเผ่าพื้นเมือง ... การประยุกต์ใช้ได้รับการอนุมัติและการมีส่วนร่วมของชนเผ่าพื้นเมืองในมติการประชุมครั้งที่ 5 ของประเทศภาคีสมาชิกมติที่ v/16 เรียกร้องให้รัฐบาลขออนุญาตจากชุมชนที่ได้รับการบอกกล่าวล่วงหน้า และให้ชนเผ่าพื้นเมืองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน</p> <p>มติดังกล่าวได้พูดถึงพันธะสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของเอฟปีคในหลักการทั่วไป</p> <p>“การเข้าถึงองค์ความรู้ นวัตกรรมและการปฏิบัติของชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น ขึ้นอยู่กับการให้ฉันทานุมัติที่ได้รับการบอกแจ้งล่วงหน้าหรือการอนุมัติที่ได้รับการบอกแจ้งล่วงหน้าจากผู้ถือองค์ความรู้ นวัตกรรมและการปฏิบัติดังกล่าว”</p>

กลไก	เนื้อหา
	<p>นอกจากนี้ยังมียังเรียกร้องให้รัฐบาลมีมาตรการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของชนเผ่าพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพในการตัดสินใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้องค์ความรู้ตามประเพณี นวัตกรรมและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนขึ้นอยู่กับการให้ฉันทานุมัติที่ได้รับการบอกแจ้งล่วงหน้าและการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพของเขา”</p>
	<p><u>อ่านเพิ่มเติม</u>  <a href="http://www.cbd.int/decisions/cop/?m=cop-05">http://www.cbd.int/decisions/cop/?m=cop-05</a></p>
<p>ธนาคารพัฒนาระหว่างอเมริกา</p>	<p>ยุทธศาสตร์และกระบวนการในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับการสิ่งแวดล้อมระบุว่า “โดยทั่วไปธนาคารพัฒนาระหว่างอเมริกาจะไม่สนับสนุนโครงการที่มีผลกระทบต่อที่ดินและเขตแดนของชนเผ่า นอกจากนี้เสียจากชนเผ่าตกลงเห็นชอบด้วย” แนวคิดเรื่องเอพีบีซีได้บรรจุอยู่ในธนาคารพัฒนาระหว่างอเมริกาเรียบร้อยในประเด็นเกี่ยวกับการอพยพโยกย้ายโดยไม่สมัครใจ</p> <p><u>อ่านเพิ่มเติม</u>  <a href="http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/workshop_FPIC_tamang.doc">www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/workshop_FPIC_tamang.doc</a></p>

กลไก	เนื้อหา
<p>ธนาคารพัฒนาเอเชีย</p>	<p>นโยบายคุ้มครองสิทธิของธนาคารพัฒนา ควรบรรจุกฎระเบียบดังต่อไปนี้ด้วย คือ การขอฉันทานุมัติของชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองที่ได้รับผลกระทบ จากกิจกรรมของโครงการดังต่อไปนี้ ซึ่งชนเผ่าพื้นเมืองถือเป็นกลุ่มที่เปราะบางเป็นพิเศษ (ก) การพัฒนาเชิงพาณิชย์ของทรัพยากรทางวัฒนธรรมและความรู้ (ข) การอพยพโยกย้ายชนเผ่าพื้นเมืองออกจากที่ดินตามจารีตประเพณีและ (ค) การพัฒนาเชิงพาณิชย์ในแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในที่ดินตามจารีตประเพณีที่ชนเผ่าพื้นเมืองใช้อยู่และอาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตหรือต่อวัฒนธรรม พิธีกรรม การใช้ที่ดิน ซึ่งจำแนกอัตลักษณ์และชุมชนของชนเผ่าพื้นเมือง</p>
	<p>อ่านเพิ่มเติม</p> <p><a href="http://www.adb.org/safeguards/">http://www.adb.org/safeguards/</a></p> <p><a href="http://www.adb.org/Documents/Policies/Safeguards/Safeguard-Policy-Statement-June2009.pdf">http://www.adb.org/Documents/Policies/Safeguards/Safeguard-Policy-Statement-June2009.pdf</a></p>

กลไก	เนื้อหา
<p>คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิมนุษยชนระหว่างอเมริกา</p>	<p>คณะกรรมการได้ระบุว่ากฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างอเมริกาคงต้องมี “มาตรการพิเศษในการยอมรับผลประโยชน์ส่วนรวมและโดยเฉพาะของชนเผ่าพื้นเมือง ในอาชีพและการใช้ที่ดินทรัพยากรตามประเพณีของเขา สิทธิของเขาไม่ควรถูกแยกออกไปจากผลประโยชน์นี้ นอกเสียจากจะได้รับการยินยอมอย่างเต็มที่จากชนเผ่าพื้นเมือง” ในปี 2546 คณะกรรมการดังกล่าวได้ระบุว่าเอฟบีซีใช้ได้โดยทั่วไปกับมติของรัฐที่อาจส่งผลกระทบต่อที่ดินและชุมชนของชนเผ่าพื้นเมือง เช่น การให้สัมปทานในแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในเขตแดนของชนเผ่าพื้นเมือง</p>
	<p><u>อ่านเพิ่มเติม</u>  <a href="http://en.wikipedia.org/wiki/Inter-American_Commission_on_Human_Rights">http://en.wikipedia.org/wiki/Inter-American_Commission_on_Human_Rights</a></p>

กลไก	เนื้อหา
คณะกรรมการสิทธิการเขื่อนโลก	<p>คณะกรรมการสิทธิการเขื่อนโลกได้ทบทวนในหัวข้อเกี่ยวกับเขื่อนชนเผ่าพื้นเมืองและชาติพันธุ์กลุ่มน้อยซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ของชนเผ่าพื้นเมืองและชาติพันธุ์กลุ่มน้อยในการวางแผนการปฏิบัติงานและการดำเนินการของเขื่อนขนาดใหญ่ ซึ่งได้บันทึกเกี่ยวกับความขัดแย้งและความเสียหายที่มีต่อชุมชนอันเกิดจากโครงการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ก่อนหน้านี้ จากการทบทวนเอกสาร ได้จำแนกหลังการใหญ่ ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพลังงานและทรัพยากรน้ำ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ชนเผ่าพื้นเมืองและชาติพันธุ์กลุ่มน้อยควรมีส่วนร่วมในการวางแผนและกระบวนการตัดสินใจตั้งแต่เริ่มต้น</li> <li>2. หลักเกณฑ์ของเอพีคควรใช้เป็นแนวทางในการสร้างเขื่อนที่อาจส่งผลกระทบต่อชนเผ่าพื้นเมืองและชาติพันธุ์กลุ่มน้อย</li> </ol>
	<p><u>อ่านเพิ่มเติม</u>  <a href="http://www.dams.org/docs/kbase/thematic/drafts/tr12_execsumm.pdf">http://www.dams.org/docs/kbase/thematic/drafts/tr12_execsumm.pdf</a></p>





# ภาคผนวก ข: ตัวอย่างของกรณีศึกษา เกี่ยวกับเอฟพีค

ตัวอย่างของกรณีศึกษาสามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ของมูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม:

1. ประเทศฟิลิปปินส์ (<http://www.thai-ips.org/FPIC.html>)
2. ประเทศมาเลเซีย (<http://www.thai-ips.org/FPIC.html>)
3. ประเทศสุรินัม (<http://www.thai-ips.org/FPIC.html>)
4. ประเทศปานามา (<http://www.thai-ips.org/FPIC.html>)
5. ประเทศคอสตาริกา (<http://www.thai-ips.org/FPIC.html>)



แม่น้ำเทอราบา ในประเทศคอสตาริกา

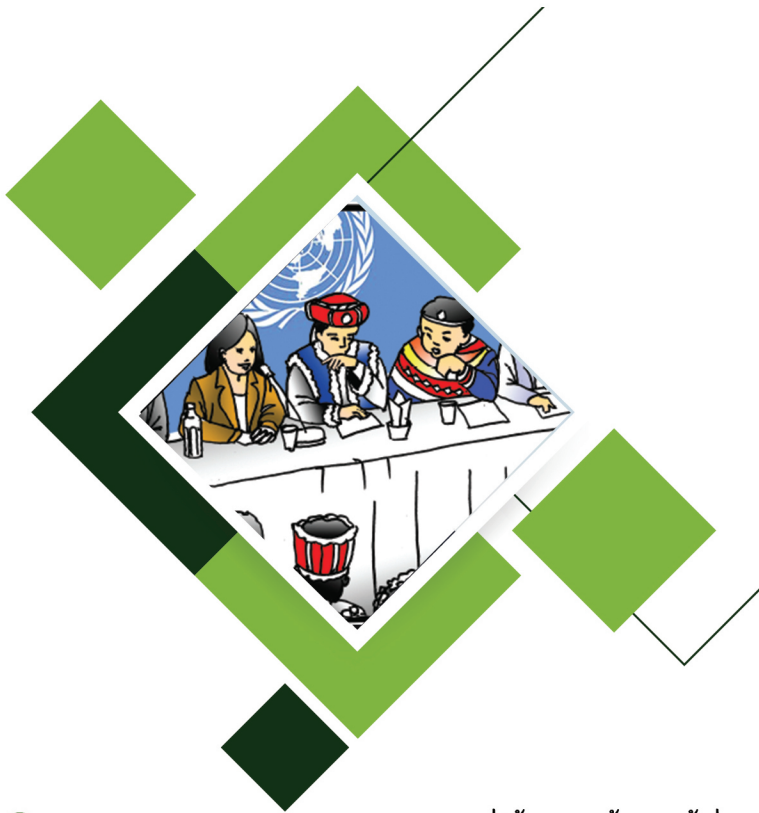


ผลกระทบจากการทำเหมืองแร่ในประเทศสุรินัม

## ภาคผนวก ค: อ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่อง เอฟพีค

1. Oxfam guide to FPIC: <http://www.oxfam.org.au/resources/filestore/originals/OAUs-GuideToFreePriorInformedConsent-0610.pdf>
2. Free, Prior, and Informed Consent in REDD+: <http://forclime.org/index.php/en/news/8-news/61-free-prior-and-informed-consent-fpic-in-redd-guidebook-launched>
3. Free, Prior, and Informed Consent by the Forest Peoples Programme (FPP): <http://www.forestpeoples.org/guiding-principles/free-prior-and-informed-consent-fpic>





**F** อิสระ  
**P** รับรู้ล่วงหน้า  
**I** เข้าใจ  
**C** ฉันทานุมัติ

ฉันทานุมัติที่ได้รับการรับรู้ บอกร่างและ เป็นอิสระ (Free, Prior and Informed Consent) หรือที่เรียกสั้นๆ ในภาษาอังกฤษว่า เอฟพีไอซี (FPIC) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากสำหรับ ชนเผ่าพื้นเมือง ที่ต้องเรียนรู้ ท้าความเข้าใจ และ ใช้สิทธินี้เพื่อป้องกันผลกระทบ ด้านลบจากการทำ โครงการ/กิจกรรมในชุมชนของเรานอกจากนี้หน่วยงาน รัฐบาล บริษัทอุตสาหกรรม หน่วยงานอื่นๆ ก็ต้องเรียนรู้ด้วยเช่นกันเพื่อที่จะได้ไม่ต้องมาอ้าง ว่ากระบวนการดังกล่าวมันยากและซับซ้อนเกินไป

